

Tartu Ülikool

Sotsiaalteaduse valdkond

Narva kolledž

Õppekava Klassiõpetaja mitmekeelses koolis

Kseniya Lobalina

**LÕIMITUD AINE- JA KEELEÕPPE ÕPETAJA
PÄDEVUSED**

Magistritöö

Juhendaja: Anna Golubeva (MA)

NARVA 2023

Olen koostanud töö iseseisvalt. Kõik töö koostamisel kasutatud teiste autorite tööd, põhimõttelised seisukohad, kirjandusallikatest ja mujalt pärinevad andmed on viidatud.

.....

Töö autori allkiri ja kuupäev

SISUKORD

1. TEOREETILINE OSA.....	7
1.1 Lõimitud aine- ja keele ja keeleõppe definitsioon.....	7
1.2 Lõimitud aine- ja keeleõppe ajalooline taust	8
1.2.1 LAK-õpe metoodika Eestis	8
1.3 LAK-õppe põhijooned	9
1.3.1 Õpetaja rolli olulisus LAK-õppe rakendamisel.....	9
1.3.2 Aine ja keele lõimimine LAK-õppes	10
1.3.3 Õpioskused LAK-õppes.....	13
1.3.4 LAK-õppe õpetamismetoodika	13
1.4 Lõimitud aine- ja keeleõppe õpetaja.....	15
1.4.1 Õpetaja kutsestandard ja kompetentsid	16
1.4.2 LAK-õppe õpetaja pädevused	17
1.5 LAK-õppe õpetajate pädevuste raamistik (The CLIL Teacher´s Competence Grid)	17
2. EMPIIRILINE OSA.....	22
2.1 Uurimistöö eesmärk ja uurimisküsimused.....	22
2.2 Uurimismeetodid	23
2.3 Uurimistöö küsitluse valimi moodustamine	24
3. UURIMISTULEMUSTE ANALÜÜS	25
3.1 Küsitluse tulemuste analüüs.....	25
3.2 Tartu Ülikooli Narva kolledži õpetajakoolituste õppekavade analüüs.....	32
3.3 „Klassiõpetaja mitmekeelses koolis“ õppekava analüüs	32
3.4 „Koolieelse lasteasutuse õpetaja mitmekeelses õppekeskkonnas“ õppekava analüüs.....	33

3.5	Tulemuste järelused ja arutelu.....	35
3.5.1	Tulemused küsitluse kohta.....	35
3.5.2	Tulemused õppekava „Klassiõpetaja mitmekeelses koolis“ analüüsi kohta..	36
3.6	Tulemused õppekava „Koolieelse lasteasutuse õpetaja mitmekeelses õppekeskkonnas“ analüüsi kohta	37
3.7	Tulemuste arutelu	37
4.	KOKKUVÕTE	39
	SUMMARY	41
	KASUTATUD KIRJANDUS	42
	LISAD	48
	Lisa 1. Küsimustik	48
	Lisa 2. Õppekava „ klassiõpetaja mitmekeelses koolis“ analüüs	51
	Lisa 3. Õppekava „Koolieelse lasteasutuse õpetaja mitmekeelses õppekeskkonnas“	56

SISSEJUHATUS

Haridus- ja Teadusministeerium korraldas 2017. aastal uuringu, millest selgus, et eesti keele väärtustamine on kõrgel tasemel. 74% elanikest eelistab suhtlemisel eesti keelt. Ülekaalukas osa (91%) Eesti elanikest on seisukohal, et lapsed peavad õppima eesti keelt ka juhul, kui nende kodukeel ei ole eesti keel. Sellest uuringust võib teha järelduse, et suurem hulk Eesti elanikke (nii eestlased kui ka mitte-eestlased) peavad riigikeele õppimist tähtsaks. Aastal 2000 võttis Eesti riik riigikeele õppimiseks Euroopast kasutusele LAK-õppe metoodikat, mis tänapäeval on aktiivselt rakendamisel (Mehisto, 2010, lk 13). Uuringud näitavad (Dalton-Puffer, 2011; de Zarobe, 2008; Várkuti, 2010), et Euroopas on LAK-õppe metoodika populaarsust kogunud tänu sellele, et see kompenseerib õpilastele traditsioonilise võõrkeeleõppe puudused, motiveerib lapsi (Darn, 2006) ning samas arendab õpilastel sotsiaaluskusi ja keeleteadmisi (Metslang, 2013). LAK-õppe õppekava peab vastama etteantud sisuvaldkonna vastavale riiklikule õppekavale (Urmeneta, 2019). Näiteks, Eestis LAK-õppe metoodika kasutamine on riigi poolt reguleeritav ning ka metoodikat kasutatakse riigikeele edendamiseks (Riigi Teataja). Samas kasutatakse LAK-õppe metoodikat vastavalt koolide võimalustele ning vanemate ootustele võõrkeele oskuse edendamiseks (Hüttner jt, 2013). Uus põhikooli riiklik õppekava 3. peatüki § 5 lõige 5 (Riigi Teataja) eeldab õpetajatelt lõimingu kasutamist, mis peaks kujundama õpilaste üld- ja valdkonnapädevusi. Riikliku õppekava tähenduses on pädevus teadmiste, oskuste ja hoiakute kogum, mis tagab suutlikkuse teatud tegevusalal või -valdkonnas loovalt, ettevõtlikult ja paindlikult toimida (Riigi Teataja). Eestis kasutatakse lõimitud aine- ja keeleõpet peamiselt vene õppekeelega koolides. Vastavalt LAK-õppe metoodika eesmärkidele (Mehisto & Marsh, 2010, lk 14) ei saa aineõpetaja õpetada õpilasi LAK-õppe metoodika järgi ilma vastava LAK-õppe metoodika kasutamise koolituse läbimiseta. LAK-õppe metoodika on ühel ja samal ajal aine- ja keeleõpe. Keeles, mis ei ole õpilase emakeel, õpetatakse ja õpitakse näiteks matemaatikat, loodusteadust, kunsti või majandust mis tahes kooliastmes, sh ka lasteaias. Aineõpetajatelt nõuab LAK-õppe metoodika kasutamine mingil määral ka keele õpetamist: aineõpetajate ülesanne on edendada nende keeleteadmiste omandamist, mida õppuril ei ole, kuid mida on aine mõistmiseks ja õppimiseks vaja. Keeleõpetajatel on LAK-õppe metoodika kasutamisel

eriline roll. Lisaks keele õpetamisele tavapärase ainekava alusel toetavad nad aineõpetajaid, aidates õpilastel omandada neid keelendeid ja sõnavara, mis on vajalikud teiste ainete omandamiseks. Seeläbi aitavad keeleõpetajad kaasa aineteadmiste omandamisele (Mehisto & Marsh, 2010, lk 13).

Seoses üleminekuga eestikeelsele õppele haridusmaastikul muutub aktuaalseks LAK-õppe õpetajate olemasolu ning sellega seoses ka nende pädevused ja nende ettevalmistus, mis on antud magistritöö uurimisprobleem. Eesti keeles õpetavate õpetajate pädevusi on vaja uurida selleks, et vajadusel kohandada õpetajakoolituse õppekavad ning tagada seda, et õpetajatel, kes peavad kasutama LAK-õpet, on olemas selleks vajalikud pädevused.

Käesoleva magistritöö eesmärk on välja selgitada, milliseid teadmisi, oskusi ja hoiakuid vajab õpetaja selleks, et rakendada LAK-õpet, ning kas Narva kolledži õpetajakoolituste õppekavad tagavad tulevastele õpetajatele võimaluse LAK-õppe õpetajaks kujuneda. Töö eesmärgi saavutamiseks on püstitatud järgmised küsimused:

1. Millised on LAK-õppe õpetaja teadmised, oskused ja hoiakud (st pädevused), mis võimaldavad tal läbi viia LAK-õppele vastavat õppetegevust?
2. Milliseid teadmisi, oskusi ja hoiakuid peavad tähtsaks LAK-õpet rakendavad kooliõpetajad?
3. Kas Tartu Ülikooli Narva kolledži õpetajakoolituse õppekavad pakuvad võimalusi vajalike teadmiste, oskuste ja hoiakute omandamiseks?

Magistritöö koosneb teoreetilisest osast, kus vaadeldakse LAK-õppe metoodika teket, omapärasust, millele metoodika toetub ning LAK-õppe õpetajale vajalikke pädevusi. Empiirilises osas uuritakse koolis töötavate õpetajate ettekujutusi LAK-õppe metoodikast ning nende arvamusi metoodika praktilise kasutamise kohta ning viiakse läbi Tartu Ülikooli Narva kolledži õpetajakoolituse õppekavade analüüs.

Uurimistöö tulemused annavad ülevaate sellest, kuivõrd Narva kolledži õpetajakoolituse õppekavad soodustavad LAK-õppe metoodika rakendamiseks vajalike pädevuste kujundamist.

1. TEOREETILINE OSA

1.1 Lõimitud aine- ja keele ja keeleõppe definitsioon

Lõimitud aine- ja keeleõpe ehk LAK-õpe (ingl. keel *content and language integrated learning – CLIL*) on tõhus viis õppida ainesisu samaaegselt omandades võõras keelt. Õppimise tõhususe tagab see, et õpetaja tähelepanu keskmes on nii ainesisu, keel kui ka õpioskused. LAK-õppega võib alustada lasteaias ja seda saab rakendada mis tahes kooliastmel (Innove).

LAK-õpe on sisuliselt kakskeelne ehk bilingvaalne õpe, milles fookus on korraga nii aine sisu kui keele omandamisel. (Jeret, 2016)

Terminit „lõimitud aine- ja keeleõpe“ (LAK-õpe) kasutatakse kirjeldamaks õpetamispraktikat, kus emakeelest erinevat keelt kasutatakse nii ainesisu kui ka keele õppimiseks ja õpetamiseks (Coyle jt, 2010).

Sisu ja keele integreeritud õpe (LAK-õpe) on lähenemine, kus õpilased õpivad ainet, samal ajal omandades teist keelt. Näiteks loodusteaduste kursust saab õpilastele õpetada inglise keeles ja nad ei õpi mitte ainult loodusteadusi, vaid omandavad ka vastava sõnavara ja keeleoskuse (Wiseman, 2018).

Cenozi (2015) sõnul on "sisu ja keele integreerimise põhiidee see, et keeli ei õpita kõigepealt ära ja siis ei kasutata neid, vaid neid õpitakse ära kasutades".

1.2 Lõimitud aine- ja keeleõppe ajalooline taust

Esimest korda mainiti termin „content and language integrated learning“ (CLIL) Kanadas 1960. tel aastatel. Euroopa Liidus sai see ametlikuks terminiks aastal 1994. Esimene teatud seda põhimõttega õpeprotsess on pärit 5000 aastat tagasi, kui piirkonna vallutajad soovisid õppida kohalikku keelt. Selle eesmärgi saavutamiseks hakati õpetama vallutajatele paljusid aineid kohalikus keeles. Teine kõige levinum näide võõrkeelse aineõpe on ladina keele laialdane tarvitus. Sajandeid oli õpitud meditsiini, õigusteadust ja filosoofiat võõrkeeles. Kuigi ladinakeeles õppimine tundub väga sarnane LAK-õppe metoodikaga, ei saa panna nende vahele võrdusmärki, kuna ladina keeles õppimine ei toetanud samaaegselt emakeelt (Mehisto, 2010, lk 10). Eestis kasutati ingliskeelset lühendit CLIL või mõistet kakskeelne õpe ja kümblusõpe kuni aastani 2007. Keelekümblusprogrammi koordineerijate koostöös CLIL-ühinguga aastal 2008 suunas otsima mõistele „CLIL“ eestikeelset vastet. Otsingute tulemusena on hakatud kasutama mõistet „lõimitud aine- ja keeleõpe ehk LAK-õpe“ (Mehisto, 2010, lk 10).

1.2.1 LAK-õppe metoodika Eestis

Eestisse jõudis LAK-õpe 20. sajandi lõpus. Kuna 1991 aastal taastati Eesti riigi iseseisvus ning eesti keel sai riigikeeleks. Teise emakeelega eesti elanike tekkisid raskused tööturul ja õppimisega koolis ning tekkinud olukord pani riiki otsima võimalusi aidata lastel omandada riigikeel, kaotamata oma kultuuriidentiteeti. Siia tuligi appi keelekümblus programm Kanadast. Riiklikult koordineeritud keelekümblusprogrammi hakati kasutama 2000. a septembris. Kohtla- Järve ning Tallinna Laagna Gümnaasium olid esimesed vene õppekeelega koolid, kus avati eesti õppekeele klassid. Hiljem liitusid selle programmiga ka paljud teised Eesti koolid. Praeguseks on Eestis liitunud keelekümblusprogrammiga 37 kooli ja 69 lasteaeda (Innove). Õppe maht ja ainete valik jäid koolidele ise otsustada, kuid aluseks oli LAK-õppe põhimõte (Mehisto, 2010, lk 13).

1.3 LAK-õppe põhijooned

LAK-õppe metoodika eristub teistest metoodikatest oma kolmikfookuse poolest. Aineõpetaja ei saa LAK-õpet rakendada ilma vastaval teemal koolituse läbimata. Käesolev peatükk käsitleb LAK-õpet kui metoodikat ning õpetaja rolli selle rakendamisel.

1.3.1 Õpetaja rolli olulisus LAK-õppe rakendamisel

LAK-õppe populaarsuse ja aktuaalsusega kasvavad ka õpetajatele seatud ootused. Õpetajad peavad nii kultuurilist mitmekesisust kui ka erialateadmiste lisaks olema õpilastele toeks, arvestades emakeele erinevust. LAK-õppe õpetaja aitab õpilastel aktiveerida sihtkeeles oma mõtteid, konkreetselt väljendada, kasutades sõnavara, mida nad juba teavad, et mõista uut materjali ning õppida juurde uusi sõnu. Andes õpilastele aega väljendada mõtteid sihtkeeles, kasutades juba talle teada olevat sõnavara, näitab ka see, milline lünk on õpitava ja olemasolevate teadmiste vahel. Aktiveerimine on oluline nii õpilastele kui ka õpetajatele, sest siis muutub õppimine palju efektiivsemaks (Dale jt, 2011). Maris Tuulingu ja Marya Muldma on oma uurimise „Uusimmigrantide laste integreerimine Eesti koolidesse“ (Muldma & Nõmm, 2011) põhjal teinud olulised järeldused õpetajakoolituse ja suhtumine õpetamise mitmekultuurilises klassiruumis. Selgus, et õpetajate ettevalmistus mitmekultuurilises klassiruumis töötamiseks on puudulik. Uuringu valimist pooled õpetajad ei olnud saanud erikoolitust multikultuurses klassiruumis töötamiseks. Lisaks toodi uurimises välja, et vaatamata koolituse läbimisele tugineti endiselt nii enda kui ka kaaskollegide kogemusele. Läbitud koolitused olid peamiselt suunatud eesti keele kui teise keele õppimisele. Uurimises küsitletud õpetajate arvamusel tekitab enim raskusi just eesti keele oskuse puudumine ning seda nii õpilastel kui ka õpetajatel.

Kui Eestis rõhutatakse sageli piirkondlikke erinevustele ja keeleõppe keerukust Ida-Virumaal, siis Masso ja Soll (2014) näitavad, et keeleoskuse ja õpetajate hoiakute erinevused on olulisemad kui piirkondlikud erinevused. Kui vaadata eesti keele kui teise keele eksami keskmist tulemust põhikooli lõpus ja kõigi samas koolis õpetavate õpetajate keeletaset (vähemalt C1 tasemega õpetajate osakaal), siis on nende kahe näitaja vahel mõõdukas erinevus. Koolides, kus õpetajatel on parem keeleoskus, läheb ka õpilastel paremini. Õpilaste keeleoskuse uuringust (Metslang jt, 2013) selgub, et keelekümblusprogrammis osalenud õpilastel on parem keeleoskus, nende õpetajatel on parem keeleoskus ja õpetajad osalevad koolitustel aktiivsemalt. Riigikeeleeksami ettevalmistuskursustel osalevate

õpetajate arv erineb vaid veidi, tugevamate koolide õpetajad on mõnevõrra rohkem ette valmistatud. Võrreldes eesti õppekeelega koolidega on vene (eesti / vene) koolide õpetajate osakaal ja koolituspäevade arv veelgi suurem (Haridus- ja Teadusministeerium, 2015). Seetõttu tuleks julgustada ja toetada õpetajaid kasutama individuaalseid ressursse (koolitustel osalemine, eestikeelse meedia kasutamine jne.) institutsionaalsete, sotsiaalsete ja regionaalsete barjääride ületamiseks.

1.3.2 Aine ja keele lõimimine LAK-õppes

LAK-õppes on kooskõlastamine eriti tähtis, sest LAK-õppes on kaksikfookus ainesisul ja keelel. Kui aine sisu ja keelt ei hinnata korraga, siis osa kaksikfookusest on kaotatud (Dale jt, 2011). Tõenäoliselt ei aita sõnade või faktide pähe tüüpimine mis tahes aines õpitu rakendamiseks pikemas perspektiivis, uute teadmiste ning oskuste omandamiseks on vaja ühendada juba olemasolevad teadmised, oskused ja hoiakud (Mehisto jt, 2010). LAK-õppe tunnis õpivad õpilased aineid teise keele kaudu, seetõttu peab arvestama mitmete õppematerjali puudutavate faktoritega. Esiteks peab õppimiseks olema sobiv õppematerjal või allikas, mis oleks kaasahaarav ja pakuks õpilastele huvi. Teiseks tuleb materjal esitada sobival keelelisel tasemel. See võib tähendada rohkem raskusi LAK-õppes kui ükskeelses õppes: materjali peab valima nii, et sisu ei oleks liiga lihtne, kuid samas on kättesaadaval keeletasemel (Dale jt, 2011). LAK-õppes käsitletakse paralleelselt keelt ja ainesisu. Viimase alla võivad kuuluda õppeained, õppekava läbivad teemad ja projektid. LAK-õppe rakendamisel eeldatakse, et teadmistega seotud oskused kujunevad tegevuste kaudu, mis nõuavad uusi aineteadmisi (Mehisto, 2008). See tähendab, et tegemist on õpilasele keskenduva aktiivõppega. Seega peaks õpetaja edastatavat materjali vajadusel kohandama ja lihtsustama. Võõrkeele kasutamine, eriti reaalinetes, ei pruugi eriti lihtne olla. Õpetaja vastutab selle eest, et ainealased teadmised oleksid õpilasele kättesaadavad. Seetõttu võib olla lihtsam alustada keele lõimimist oskusainetega, näiteks kunsti- ja tööõpetuse, muusika või kehalise kasvatusena. Seevastu pakuvad loodusained LAK-õppes võimalust arendada keeleoskust erinevates mõtestatutes olukordades. Nii aitab näiteks katsete tegemine või tulemuste esitlemine õpilasel arendada eneseväljendusoskust ning katse koos kirjaliku tööga kirjasoskust (Mehisto, 2008; Pladevall-Ballester, 2015). Õpilaste keeletase võib grupisiselt varieeruda, kuid Yang (2015) järeldas oma uuringus, et õppimise alguses on võõrkeele kasutamine raske, kuid aja jooksul muutuvad ka nõrgemad õpilased keelele

vastuvõtlikumaks ja kasutavad seda julgemalt. LAK-õppes integreeritakse oskusi ja pööratakse tähelepanu ka ülekantavatele oskustele. Keeleliselt nõrgad õppijad saavad aineoskusi ja -mõistmist demonstreerida ka mittekeelelistel viisidel, näiteks tekstide loomisel ja illustreerimisel või seadmete (kaamera, arvuti jne) kasutamisel. (Dale, van der Es, & Tanner, 2011). Pinneri (2013) uurimisest selgus, et LAK-õppe puhul on just ainesisu see, millele õpilane keskendub ja mis teda motiveerib. Samal ajal on õpilane huvitatud ka keeleoskuse arendamisest, et enda teadmisi, arvamusi ja kogemusi jagada. See tähendab, et ainesisule mõeldes õpib õpilane ennast võõrkeeles väljendama, ise seda otseselt tähele panemata. Selline õpe vajab siiski hoolikat läbimõtlemist, sest sisule põhjalikumalt keskendumata ei saa arendada kriitilist mõtlemist ning luua ainekavasiseseid seoseid. Sellela koosneks lõimitud aine- ja keeleõpe lihtsalt üldisemate teemade samal ajal käsitlemisest (Fazio, Bartoll, & Isidori, 2015). LAK-õppes on õppesisu loodud sobiliku ainealase, akadeemilise ja keelelise raskusastmega. Õpetajad valivad õpiprotsessi kavandamisel tunni materjali, mis on üheaegselt nii akadeemiliselt pingutust nõudev kui ka keeleliselt õpilasele jõukohane. Cummins lõi mõistelise keelekasutuse mudeli (nn Cumminsi nelikjaotus, ingl Cummins' Quadrants) (*joonis 1*), et kirjeldada tunnimaterjali kognitiivset ja keelelist tasandit.

TUNNIMATERJAL: KERGE MÕISTA ILMA SÜGAVAMA MÕTLEMISETA			
PALJU KONTEKSTI	1. neljandik Visuaalsete vihjetega toetatud materjal ja igapäevakeel. Lastele koostatud video, mis räägib sellest, kuidas kalju muutub kiviklibuks.	2. neljandik Vähese kontekstiga materjal, kognitiivselt vähenõudlik, igapäevane keel. Raadiosaade lastele, mis räägib loo, kuidas kalju muutub kiviklibuks.	VÄHE KONTEKSTI
	3. neljandik Materjali toetamiseks on küll palju konteksti, kuid kognitiivselt nõudlik, rohkem abstraktseid mõisteid. Dokumentaalfilm erosioonist	4. neljandik Väga vähese kontekstiga materjal, kognitiivselt nõudlik, rohkem abstraktset keelt. Teadusartikkel geograafiaajakirjast kaljude murenemise kohta	
TUNNIMATERJAL NÕUAB SÜGAVAMAT MÕTLEMIST			

Joonis 1. Cumminsi nelikjaotus

Esimeses kvadrantis on materjal konkreetne, ülesanne sisaldab visuaalseid vihjeid (nt pilte või diagramme), mis aitavad õppijal nii materjali kui ka ülesannet paremini mõista. Tunni materjal ei nõua erilist akadeemilist pingutust. Näiteks on see selges ja lihtsas keeles lugu igapäevaelust. Mõned sõnad korduvad. Sõnavara on igapäevane, lõigud ja laused on lühikesed. Teises kvadrantis on materjal samuti konkreetne, kuid visuaalseid vihjeid on vähem ja materjal on ka keerulisem. Kolmandas kvadrantis on õppematerjal pingutust nõudev, samas õppijale pakutakse palju sisulist tuge, mis aitab tal materjalist aru saada. Keeletase on abstraktsem. Näiteks kasutatakse tähendusrikast keelt, pikki sõnu, ainult täislauseid ja hästi struktureeritud lõike. Neljandas kvadrantis nõuab tunni materjal kõige rohkem pingutust nii keele kui ka konteksti toe osas. Keel on abstraktne, materjalist arusaamist ei toeta illustatsioonid ega muud visuaalsed vihjed. Cumminsi kontekstuaalne keelekasutusmudel aitab kindlaks teha, kas materjal sobib aine- ja keeleliste eesmärkidega, mida õpilased peaksid saavutama nii koos kui ka individuaalselt (Dale, 2011).

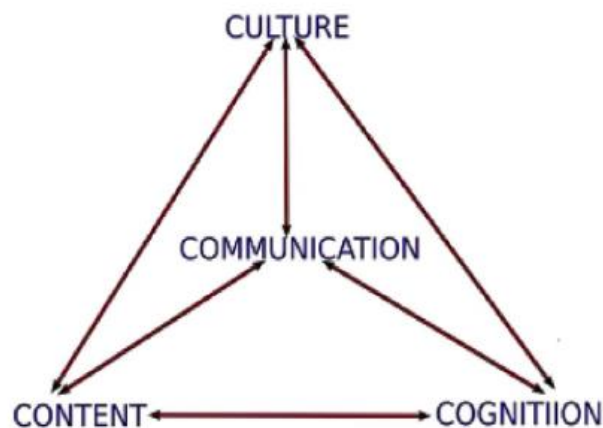
1.3.3 Õpioskused LAK-õppes

„Õpipädevuse ehk õpioskustena määratletakse uskumuste, hoiakute, oskuste ja teadmiste kogumit, mis soodustab õppimist – uute teadmiste, oskuste ja uskumuste omandamist ja olemasolevate ümberstruktureerimist“ (Jõgi & Aus, 2015). „Õpipädevus tähendab suutlikkus organiseerida õppekeskkonda ja hankida õppimiseks vajaminevat teavet; planeerida õppimist ning seda plaani järgida; kasutada õpitut, sealhulgas õpioskusi ja -strateegiaid, erinevates kontekstides ning probleeme lahendades; analüüsida enda teadmisi ja oskusi, tugevusi ja nõrkusi ning selle põhjal edasiõppimise vajadust“ (Riigi Teataja, 2011). Õpetaja teadlikkus õpilase õpioskustest on oluline õpilase arengu toetamiseks, seega on oluline õpetajate arvamus õpipädevuse olemusest ja selle erinevatest komponentidest. Enesejuhitud õppimise korraldamisel on lisaks õpetaja teadmistele olulised ka õpetaja uskumused ja hoiakud iseseisvast õppimisest (Dignath-van Ewijk & van der Werf, 2012). Pedagoogilisi praktikaid kasutavad õpetajad, kes usuvad enesejuhitavasse õppimisse ja usuvad, et see on sama oluline kui tunni korraldus. (Lombaerts jt, 2009). Eestis on varem uuritud põhikooli kunstiõpetuse õpetajate käsitusi õpioskustest võrrelduna nende õpioskusi toetavate tegevustega ainetunnis ning õpilaste õpimotivatsiooniga. Uuringust (2014) selgus, et see, kas õpetaja suunas ühes vaadeldud tunnis õpilaste õpioskusi vähem või rohkem, ei olnud seotud õpilaste motivatsiooniga. Küll aga tundsid kunstiga tegelemise vastu suuremat huvi ning soovisid kunstitunnis rohkem oma teadmisi ja oskusi süvendada need õpilased, kelle õpetajad olid õpioskustest ja nende toetamise vajalikkusest teadlikumad (Arov, 2014). LAK-õppe tunnis mängivad õpioskused väga olulist rolli. Ühest küljest, teises keeles sisendi vastuvõtmine ja töötlemine eeldab teatud õpioskuste olemasolu ning mida paremaks need on välja kujunenud, seda tulemuslikum ja kiirem on õppimine. Teisest küljest, õpilaste aktiivne osalemine LAK-õppe tunnis aitab neil kujundada uued oskused, mis on vajalikud selleks, et teise keele kasutamine kinnistuks päriselu olukordades (Mehisto jt, 2008).

1.3.4 LAK-õppe õpetamismetoodika

Lõimitud aine- ja keeleõppe metoodika hõlmab selliseid õppevorme nagu keelekümblus, -laagrid, -dušš ja teised õpetamispraktikad, kus nii ainet kui ka keeleõppes kasutatakse võõrkeelt. (Marsh, 2002). Levinud on mudelid, kus enamikku õppekava õppeainetest õpetatakse sihtkeeles, aga on ka mudeleid, kus LAK-õpet rakendatakse teatud aja jooksul ja üks või kaks korda nädalas. Mudeli varieeruvus sõltub samuti kooliastmest. Lasteaias

kasutatakse rohkem mängulist lähenemist, algkoolis rakendatakse metoodikat ülesannete kaudu ning kesk- ja kõrgkoolis aga juba keerukamate viiside kaudu. Mudeli valik sõltub õppijate vanusest ja eesmärkidest ning rakendamise võimalusest (Coyle jt, 2010). Igasust võõrkeeles toimuvat aineõpet ei saa pidada LAK-õppeks. Kuigi LAK-õppes on mitmeid erinevaid mudeleid ja viise, peab see ikka lähtuma olemasolevast teoreetilisest baasist ja põhiprintsiipidest ning toetuma nendele (Coyle, 2010). Üheks LAK-õppe keskseks mudeliks peetakse Coyle'i nelja C mudelit. Mudel hõlmab nelja keskset elementi: ainesisu (õppeaine, läbivad teemad ja õppekavaüleised projektid), kommunikatsiooni (keeke õppimine ja kasutamine), tunnetuste (mõtlemine ja õpioskused) ning kultuuri (kultuuridevaheline teadlikkus). Coyle esitab mudeli järgmiselt: efektiivne LAK-õpe toimub põhianete teadmiste ja oskuste, kognitiivse interaktsiooni, suhtlemise ja kultuurilise süvenemise kaudu. (Coyle, 2006).

Joonis 2. 4C mudel.

Samas on tunnustatud ka alternatiivset mudelit. Näiteks Mehisto (2010) on välja pakkunud LAK-õppe mudeli, kus ta võttis kokku neli tõekehju: aineteadmine, mõtlemine, suhtlemine ja kuulamine. Kolm Mehisto poolt välja toodud elemendi mudelist kattuvad Coyle esitatud elementidega. Mõlemates mudelites aineteadmiste omandamine on lisaks õppijate oskuste arendamisele. Mõlemad teadlased peavad oluliseks aktiivset suhtlemist tunnis ja kognitiivselt arendavat õppetööd. Mehisto hinnangul (2010) tähendab kuulamine seda, et õpilane väärtustab oma rolli, käitub kogukonnaliikmena, arvestab teiste liikmetega ning tunnetab õpikeskkonda rikastava ja nauditava. Coyle jt (2010) aga näevad kultuuri

kui rahvastevaheliste kultuuriliste seoste selgimist, mille kaudu õpilane saab näha "teist" ja iseennast.

1.4 Lõimitud aine- ja keeleõppe õpetaja

Kui tavatunnis õpilane omandab teatud aines teadmisi oma emakeeles, siis LAK-õppe tunni järgi omandab õpilane teatud aines teadmisi, kasutades teist keelt või võõrkeelt. Selline lähenemine ongi LAK-õppe põhiline eesmärk (Mehisto, 2010). Keskkooli puhul on LAK-õppe õpetajad tavaliselt ennekõike vastava aine õpetajad ning nende teadlikkus keelega seotud probleemidest võib varieeruda olenevalt läbitud LAK-õppe koolituse mahust ja kvaliteedist. Seevastu algkooliõpetajate üldine profiil annab neile eelise LAK-õppe rakendamisel, kui nende keele- ja ainespetsiifilised LAK-õppe õpetamisoskused on kindlalt põhjendatud (Urmeneta, 2019). See tähendab, et tavaline aineõpetaja ei saa ilma teatud koolituste läbimiseta anda LAK-õppe tunde. See järeldus viib esimesele uurimisküsimusele: millised on LAK-õppe õpetaja teadmised, oskused ja hoiakud (st pädevused), mis võimaldavad tal rakendada LAK-õpet õppegevuses LAK-õppe õpetaja peab tunnetuslikult arenema ja kasvama läbi oma isikliku arengu, samuti oskama ennast reflekteerida ja hinnata. Õpetaja peab teadma LAK-õppe põhijooni, omama nende rakendamisel teoreetilisi teadmisi ja oskama neid teadmisi ka praktikas kasutada. Teadmisi kasutades peaks LAK-õppe õpetaja suutma klassi vallata, motiveerida õppima ning andma tagasisidet klassile. LAK-õppe põhijoonte mõistmine ja nende seos hariduse parimate tavadega on LAK-õppe lähenemisviisi kesksel kohal, nagu ka kaasavate ja konstruktiivsete suhete loomine õpilaste ja teiste sidusrühmadega (Marsh jt, 2011, lk 18). Klassiruumis peaks õpetaja kasutama LAK-õppe õppimiseks sobivat materjali ja metoodikat ning rikastama õpikeskkonda (Coyle, 2006). Õpetaja ülesandeks on tagada, et kõik tunni eesmärgid (sisu, keel, õppemetoodikad) oleksid igas tunnis esitatud ja koos õpilastega määratletud. Õpetaja peaks koostöös õpilastega selgitama välja LAK-õppe kitsaskohad ja õppimisvajadused ning ka selle, mida õpilased juba nii aines kui ka keeles teavad. Samuti saab õpetaja seada õpilastele teadmiste omandamiseks vahe-eesmärgid ja võimaldada neil jälgida õpingute edenemist. Kui tavaliselt on õpetaja roll teadmiste edasiandmine ja tunni juhtimine, siis LAK-õppe järgi õpetades soovitatakse õpetajal muuta info edastaja roll õppeprotsessi korraldaja rolliks, mis jätab õpilastele iseseisvalt lahendada probleeme ja ületada takistusi. Õpetaja ainult juhendab, mitte käsib, tegutsedes õpilaste võimete toetajana ja usaldades

õpilasi. Nii antakse õpilastele võimalus oma edu eest vastutada ja samal ajal saavad õpetajalt tuge ja julgustust (Marsh jt, 2011).

LAK-õppe metoodika paremad tulemused sõltuvad õpetaja professionaalsest lähenemisest ja ettevalmistusest. Christiane Dalton-Pufferi (2008) uuring näitas, et põhiprobleemiks on õpetajakoolituse ja abimaterjalide puudumine, mis hõlbustaks õpetajate siirdumist sihtkeele tundidele. Selleks et aineõpetajad oskaksid õpilasi juhendada, vajavad nad eraldi koolitust LAK-õppe metoodikast, et aidata õpilastel omandada grammatilisi teadmisi, mida tunnis on vaja, kuid mis õpetajatel praegu puuduvad. LAK-õppe metoodika eeldab, et aineõpetaja on keeleteadlik ja keeleõpetaja on aineteadlik. Ainesisu tõhus õpetamine teises õppeastmes eeldab õpetajate eriteadmisi ja -teadlikkust, mis ulatub kaugemale lihtsalt aineteadmistest (Lin, 2016). Seetõttu peab LAK-õpe olema osalus-, peegeldav- ja koostööpõhine (Peichang & Lin, 2018).

1.4.1 Õpetaja kutsestandard ja kompetentsid

Kutsestandard on dokument, milles kirjeldatakse kutsetegevust ning esitatakse kutsealade ja -tasemete kompetentsusnõuded (Riigi Teataja, 2008).

Õpetaja töö seisneb õppijate arengu toetamises, lähtudes nende tasemest, võimetest ja vajadustest ning arvestades riiklikes õppekavades seatud eesmärkidega ja oma kutseoskuste arendamisega. Õpetaja pädevuste hulka kuulub oskus kavandada iseseisvalt ja koos teiste õpetajatega õppetegevusi, õpetada ja kujundada õppija arengut toetav õpi- ja kasvukeskkond. Rakendada õpetamisel mängu ja teisi aktiivset õppimist ning loovust toetavaid metoodikat. Õpetaja peab reflekteerima oma tegevust professionaalse arengu eesmärgil. Vajadusel võiks õpetaja toetuda oma töös nõustamisele ja mentorlusele ning samas nõustab ise õppijaid ja lapsevanemaid. Õpetaja osaleb meeskonna liikmena haridusasutuse arendustegevuses, teeb koostööd kolleegide, tugispetsialistide, lapsevanemate ja õppijatega (Kutsekoda, 2021).

Kompetentsid väljenduvad inimese tegutsemises ja käitumises (Haridus- ja Noorteamet, 2020). Õpetaja kompetentsid on kirjeldatud pädevusmudelis, mis annab õpetajale võimaluse analüüsida kogu õppeprotsessi ja selgitada välja oma professionaalse arengu vajadused. Mudelit saab kasutada nii õpetaja tugevuste ja arenguvajaduste kui ka hoiakute ja käitumisviiside väljaselgitamiseks, mida temalt oodatakse (Harno, 2021).

1.4.2 LAK-õppe õpetaja pädevused

Lisaks eelpool mainitud pädevustele, LAK-õppe õpetajale on vajalikud erilised kompetentsid, mis võimaldavad tal õpetada nii ainet kui ka toetada õpilaste keeleoskuse kujunemist. Eelkõige peaksid õpetajal olema pedagoogilised ning ainealased teadmised ja oskused (Kikas, 2015). Eelkõige peaksid õpetajal olema pedagoogilised ning ainealased teadmised ja oskused (Kikas, 2015). Oskus kasutada teadmisi, oskusi ja isiklikke, sotsiaalseid ja/või meetoodilisi võimeid töö- või õppesituatsioonides ning tööalases ja isiklikus arengus. Euroopa kvalifikatsiooniraamistiku kontekstis kirjeldatakse pädevust vastutuse ja autonoomia kontekstis. Need kaheksa üksteisest sõltuvat võtmepädevust kirjeldavad põhiteadmisi, -oskusi ja hoiakuid, mis on elukestva õppe kesksed. Kõik nad rõhutavad kriitilist mõtlemist, loovust, algatusvõimet, probleemilahendamist, riskihindamist, otsuste tegemise ja tunnete konstruktiivset juhtimist. Need kaheksa võtmepädevust on: emakeeles suhtlemine; suhtlemine võõrkeeltes; matemaatika-pädevus ja põhipädevused loodusteaduste ja tehnoloogia valdkonnas; digipädevus; õppima õppimine; sotsiaalsed ja kodanikupädevused; algatusvõime ja ettevõtlikkus; kultuuriteadvus ja eneseväljendus (Euroopa Parlament ja Nõukogu, 2006) (Marsh jt, 2011, lk 11).

1.5 LAK-õppe õpetajate pädevuste raamistik (The CLIL Teacher's Competence Grid)

LAK-õppe õpetajate pädevuste raamistik, mille autorid on P. Bertaux, C.M. Coonan jt (2010) tutvustab õpetajate pädevusi, mis toetavad LAK-õppe rakendamist ja vastava rikkalikku õppekeskkonna loomist. Need pädevused tuleb paremini paigutada hariduse parimate tavade konteksti üldiselt. Lisaks seab kohalik kontekst LAK-õppe õpetajatele oma nõudmised.

Dokument pakub pidepunkti CLIL õpetamist ja õpetajate arengut puudutavates aruteludes. Edukalt LAK-õppe õpetajalt ei eeldata kõik pädevusi. Ta võib olla võimeline kompenseerima teadmiste puudumist ühes valdkonnas kõrgete teadmistega teises valdkonnas. Kuigi dokumendis saab LAK-õppe õpetaja kasutada ametialase arengu vajaduste väljaselgitamiseks, ei ole selle kõikehõlmav olemus seetõttu sobiv vahend õpetamispraktika hindamiseks.

Dokument on jagatud kaheks osaks: a) LAK-õppe alused; b) LAK-õppe käivitamine. Esimene osa keskendub peamiselt pädevustele ja sidusrühmade suhetele, mis on olulised LAK-õppe meetoodika loomiseks ja rakendamiseks. Teine osa keskendub pädevustele ja

sidusrühmade suhetele, mis on CLIL rakendamisel olulised. Mõlemad osad on jaotatud kolmeks alaks: pädevuste ala, pädevused ja pädevuse näitajad. Üks dokumendi osa on näiteks sihtkeelepädevuste CLIL õpetamine, mis kuulub õppetegevuse keele kasutamise pädevuste alla ning selgitab, et õpetaja peab kasutama sihtkeelt (et seletada, esitada teavet, anda juhiseid, selgitada ja kontrollida arusaamist, kontrollida raskuste tajumise taset) ja oskama kasutada kõnevormi (uurimuslik, kumulatiivne, vaidlev, kriitiline, meta, esitlus). CLIL idee (sisu ja keeleõpet integreeriv lähenemisviis) aitab kaasa teadmuspõhise ühiskonna liikmetele vajalike võtmepädevuste arendamisele. CLIL metoodika kujundab osalejate suhtumist uuendusmeelsesse ja loovasse aineõpetusse, julgustab neid õppeprotsessi aktiivseks muutma praktiliste õppemetoodikate rakendamise kaudu. See metoodika innustab õpetajaid arendama oma üldisi, erialaseid ja keelelisi pädevusi, suurendab nende õpetamiskogemust ja toetab piiramatuid võimalusi loovuseks (Vilkanciene, 2017). LAK-õpe on integreeritud metoodika, mille eesmärk on õpetada kahte asja ühes: ainet ja keelt. See kehtib kõikide haridustasemetega kohta. Õpetajad, kes rakendavad LAK-õpet, peavad olema valmis arendama erinevat tüüpi teadmisi: muuhulgas ainesisu; keeles; õpetamise ja õppimise parimates tavades; eelmise kolme integreerimisel; ja LAK-õppe rakendamisel õpeasutusse. Euroopa LAK-õppe õpetajahariduse raamistik ei saa keskenduda kõigile koolisüsteemides õpetatavatele õppeainetele ega keeltele, mida võidakse kasutada õppevahendina. Raamistik kui selline on nende aspektide suhtes neutraalne ega käsitle konkreetset pädevuste arendamist üheski aines või keeles. Pigem keskendutakse nendele pädevustele, mis on vajalikud aine ja lisakeele õpetamiseks lõimitult (Marsh jt, 2011, lk 5). LAK-õppe õpetajahariduse Euroopa raamistiku eesmärk on pakkuda põhimõtteid ja ideid LAK-õppe professionaalse arengu õppekavade koostamiseks. Lisaks püüab raamistik olla refleksiooni vahend. Seda pakutakse kontseptuaalse objektiivse ja mudelina, mitte ettekirjutava šabloonina (Mehisto, 2012). Eeldatakse, et edukal LAK-õppe õpetajal pole kõiki neid pädevusi. Ta võib olla võimeline kompenseerima teadmiste puudumist ühes valdkonnas kõrgel tasemel asjatundlikkusega teises valdkonnas. Kui LAK-õppe õpetaja saab metoodikat kasutada ametialase arengu vajaduste väljaselgitamiseks, siis selle terviklik olemus tähendab, et see ei ole sobiv vahend õppepraktika hindamiseks (Vilkanciene, 2017).

Metoodika on mõeldud kasutamiseks vanuses õppijale – alates algtasemest kuni ülikoolini ja edasi. Kuni kursuse sisu ja keele eesmärgid on kujundatud õpilaste vajadusi silmas pidades, pole piiranguid sellele, kes sellest õpetamise viisist kasu saavad. Kuid seda leitakse kõige sagedamini alg- ja keskkooli kontekstis (Wiseman, 2018).

On olemas ka uus dokument The European Framework for CLIL Teacher Education (2011), mille väärtuseks on määrata LAK-õppe õpetajate erialased eesmärgid, raamistik sisaldab sisuainete ja sihtkeele integreeritud õpetamiseks vajalikke õpetajate pädevusi ning pakub välja kutsealase arengu moodulid, mis aitavad õpetajatel neid erialaseid sihtpädevusi saavutada (Marsh jt 2011). Antud dokument on LAK-õppe õpetajate pädevuste raamistikust järgmine samm, mis sisaldab lisateavet soovitatud õpetajate pädevuse kohta ja edusamme LAK-õppe metoodika rakendamisel. Mõlemad raamistikud on pühendatud õpetajate pädevuste ja LAK-õppe metoodika rakendamisele. Oma töös olen valinud LAK-õppe õpetajate pädevuste raamistik ehk The CLIL Teacher's Competence Grid dokumendi, kuna minu arvates see rohkem sobib antud magistritöö eesmärkide saavutamiseks ning võimaldab mul keskenduda konkreetselt LAK-õppe õpetaja pädevustele.

The CLIL Teacher's Competence Grid dokumenti on analüüsitud läbi LAK-õppe õpetaja pädevuse kolmele komponendile, milleks on teadmised, oskused ja hoiakud (vt tabel 1).

Tabel 1. LAK-õppe õpetajate pädevuste raamistiku analüüs.

Teadmised	Õpetaja peab omandama piisavalt teadmisi LAK-õppe metoodika rakendamiseks. Selleks õpetaja teab LAK-õppe lähenemisviisi põhielemente, mõistab LAK-õppe metoodika eeliseid ning oskab kirjeldada levinud väärtarusaamu LAK-õppe kohta. Lähenemisviisi omaksvõtmiseks oskab õpetaja kirjeldada riiklikku LAK-õppe metoodika poliitikat, oskab toetuda teiste kogemustele, oskab määratleda viise, kuidas tagada metoodika eesmärkide tasakaalustatud täitmine ning tuvastab kontekstiga kõige paremini sobivat LAK-õppe tüüpi. Õpetaja teadmiste hulka kuuluvad ka kultuuriteadlikkus ja kultuuridevahelise suhtlemise edendamine, mis tähendab, et õpetaja oskab valida ja kohandada autentset materjali erinevatest piirkondadest või riikidest, oskab sõnastada LAK-õppega seotud peamisi kultuuriparameetreid, teab, kuidas suunata õpilasi kultuuriteadlikkuse arendamisel, tõstab õppijates uudishimu LAK-õppega seotud kultuuri(de) vastu, teab kuidas aidata õpilastel väljuda pealiskaudsetest kultuuristereotüüpidest ning teab, kuidas algatada või toetada virtuaalseid või füüsilisi vahetusi teiste piirkondade/riikide õpilastega. Õigesti läbiviidud tunniks läheb õpetajal vaja ka tunniplaneerimise teadmiseid, kus on planeeritud õpitulemusi toetavaid ülesandeid, ülesannete kujunemine, mis hõlmavad õpilasi, kasutades mitut õpistiili; õpetaja teab, kuidas kohandada autentset materjali, mis vastab õpilaste huvidele ja õppimisvajadustele; tuvastab turvalist ja tõhusat õpikeskkonda ning kasutab väljaspool klassiruumi asuvaid ruume; valib, kujundab ja mõistab teadlikult kasutades visuaalseid, auditoorseid ja multimodaalseid tugimaterjale ning reaalsusi; analüüsib sisu keelevajaduste seisukohalt ning koostöös kolleegidega loob läbivaid teemasid ja nendega seotud tegevusi.
-----------	---

Oskused	<p>Toetudes teadmistele õpetaja koostab tunnikava sisu, keele ja õppimisoskuste integreeritud lähenemisviisi. Õpetaja oskab suunata õpilasi keskenduma sisule, keelele, õpioskustele ja kriitilisele mõtlemisele, oskab toetada keeleõpet sisutundides, oskab toetada keeletundides sisuõpet ning oskab integreerida mitme õppeaine ja teadmusalade sisu. Tunni planeerimiseks õpetaja oskab kavandada planeeritud õpitulemusi toetavaid ülesandeid, kujundada ülesandeid, mis hõlmavad õpilasi, kasutades mitut õpistiili ning oskab leida ja kohandada autentset materjali, mis vastab õpilaste huvidele ja õppimisvajadustele. Õpetaja oskab turvaliselt ja tõhusalt tuvastada ja kasutada väljaspool klassiruumi asuvaid õpikeskkondi, oskab valida, kujundada ja mõistlikult kasutada visuaalseid, auditoorseid ja multimodaalseid tugimaterjale ning reaalsusi, oskab analüüsida sisu keelevajaduste seisukohalt ning oskab koostöös kolleegidega luua läbivaid teemasid ja nendega seotud tegevusi.</p> <p>Õpetaja oskustesse kuuluvad ka suhtlemine nii kolleegidega koostöö tegemiseks ja oskuste vahetamiseks (oskab teha koostööd koolijuhtide, haridusasutuste ja teiste otsustajatega, oskab kaasõpetajatele väljendada oma erialaseid muresid ja vajadusi, oskab kaasõpetajatega kokku leppida ühised õpetajakoolituse eesmärgid, oskab koos kaasõpetajatega analüüsida õppija vajadusi ning meeskonna- ja kaasõpetamise korral suudab arendada tõhusat ülesannete jagamist) kui ka suhtlemine vanematega. Õpetaja oskab juhendada vanemaid hariduse terminoloogia ja mõistete mõistmisel ja kasutamisel, et nad saaksid paremini toetada oma lapse õppimist, ning oskab teadvustada vanemate kasutatavaid produktiivseid ja ebasoodsaid strateegiaid. Oskus luua suhet õpilastega soodustab nii õpikeskkonda kui ka kiiret teadmiste omandamist. Õpetaja oskab suhelda iga õpilasega isiklikult ning usub iga õpilase õppimisvõimesse ja väldib õpilaste sildistamist, austab mitmekesisust, oskab luua rahustava ja rikastava õpikeskkonna, oskab toetada individuaalset ja diferentseeritud õppimist, oskab kaasata HEV-õpilasi ning oskab kohandada materjale ja strateegiaid õpilaste vajadustega. Samas peab ka suhtlemiskeel olema kohandatud sotsiaalselt ja akadeemiliselt vastavalt suhtlusregistri antud konteksti nõuetele. Õpetaja peab oskama kasutama sihtkeelt järgmisteks tegevusteks: rühma juhtimine, aja planeerimine, klassiruumi müra juhtimine, juhiste andmine, ühistöö juhtimine, suhtlemise tõhustamine jt. Õpetaja kasutab keelt mõistvalt ehk oskab valida keele tooni, hääletugevust ja kõneregistreid.</p>
Hoiakud	<p>Lähtudes õpetaja teadmistest ja oskustest kujunevad hoiakud LAK-õppe metoodika suhtes. Õpetaja hoiak LAK-õppe metoodika kasutamise suhtes võib olla nii kriitiline kui ka loov ja korrektne. Kasutades oma töös LAK-õppe metoodikat, õpetaja teab selle mõtet ja eesmärki ning oskab kasutada metoodikat efektiivselt õpetamisel. Õpetaja, kasutades LAK-õppe metoodikat, suudab arendada end järgmiselt: süstemaatiline töötamine uute tehnikate rakendamise ja õpetamise täiustamise nimel, uute materjalide ja meedia katsetamine, regulaarne isikliku tööalase arengu vajaduste hindamine, teadmiste värskendamine, lugedes uusi LAK-õppe ja pedagoogika teemalisi artikleid ja raamatuid, osalemine erialastel täienduskursustel, piirkondlikes, riiklikes või rahvusvahelistes LAK-õppe võrgustikes ja/või konverentsides. LAK-õppe metoodika kasutamisel peab õpetaja kasutama IT-tehnoloogiat ning omandama digipädevusi. See tähendab, et õpetaja oskab otsida ja alla laadida autentset materjali klassiruumis kasutamiseks, saab aidata õpilastel</p>

	arendada meediapädevust, oskab suunata õpilasi kasutama nende jaoks uusi ja õppimist tõhustavaid võimalusi, oskab juhendada õpilasi hoidma sobivat tasakaalu elektroonilise ja mitteelektroonilise kasutamise vahel ning oskab sõnastada IT kasutamisega seotud eetilisi ja ohutusprobleeme.
--	--

2. EMPIIRILINE OSA

2.1 Uurimistöö eesmärk ja uurimisküsimused

LAK-õpe ei ole ainus lähenemisviis mitmekeelsele haridusele, kuid teatud tingimustel see osutub tulemuslikuks. Need tingimused on: õppimisel keskenduda pigem tähendusele kui ainult vormile; keeleõpetus on rikkalik ja vastab ligikaudu õppijate tasemele; õppijatele antakse kõik võimalused sisuliseks suhtlemiseks; õppijad saavad palju tuge, et nad saaksid teisi mõista ja end mõistetavaks teha (Urmeneta, 2019, lk 14). LAK-õppe metoodika rakendamise eduka saavutamise vältimatu eeldus on LAK-õppe õpetajate asjakohane ja piisav ettevalmistus. See puudutab mitte ainult ainealaseid teadmisi, õpetajale on vajalikud ka teadmised ja oskused nii ainesisu kui ka keele õpetamise metoodika valdkonnas. Tähtsal kohal on ka täienduskoolitused õpetajate vahelise koostöö arendamiseks, kuna LAK-õppe tõhus rakendamine ei ole võimalik ilma aine- ja keeleõpetajate tiheda koostööta (Urmeneta, 2019, lk 13). Hargreaves (1994) toob välja stressi vähendamise kui olulise aspekti, kuna koostöö kolleegide vahel jagab töökohustusi ja seab vajalikud eesmärgid, mis vähendab suurest töökoormusest tingitud stressi. Ta lisab, et õpetajate omavahelise koostöö kaudu peegeldavad õpetajad rohkem nii enda kui ka teiste tegemisi ja tegemisi. Professionaalsest arengust lähtudes peab Hargreaves (1994) oluliseks ka õpetajate õppimise edendamist koostöö kaudu ja seda, et koostöö aitab õpetajatel näha ja töötada koos kogu töö jooksul, mitte keskenduda ainult ülesandele ja eesmärgile ning selle elluviimisele. Antud uurimistöös on kaks peamist eesmärki. Kõigepealt, on sihiks välja selgitada, millised on need teadmised, oskused ja hoiakud mis on õpetajale vajalikud selleks, et rakendada LAK-õpet. Õpetajate ettevalmistamise kontekstis, uurimise teine eesmärk on uurida, kas Narva kolledži õpetajakoolituste õppekavad tagavad tulevastele õpetajatele võimaluse omandada LAK-õppe õpetajale vajalikke teadmisi, oskusi ja hoiakuid. Antud uurimistöö ei sea endale eesmärgiks võrrelda LAK-õpet käsitlevate ainete õpetamist erinevate ülikoolide õppekavades, keskendudes Narva kolledži õpetajakoolituse õppekavadele. Analüüsi aluseks on võetud LAK-õppe õpetajate pädevuste raamistik ehk CLIL Teacher Competence Grid (Bertaux jt, 2010). Töö eesmärgi saavutamiseks on püstitatud järgmised uurimisküsimused:

1. Millised on LAK-õppe õpetaja teadmised, oskused ja hoiakud (st pädevused), mis võimaldavad tal läbi viia LAK-õppele vastavat õppetegevust?
2. Milliseid teadmisi, oskusi ja hoiakuid peavad tähtsaks LAK-õpet rakendavad kooliõpetajad?
3. Kas Tartu Ülikooli Narva kolledži õpetajakoolituse õppekavad pakuvad võimalusi vajalike teadmiste, oskuste ja hoiakute omandamiseks?

2.2 Uurimismeetodid

Lähtudes uurimistöö eesmärkidest ja uurimisküsimustest, antud uurimuse läbiviimiseks kasutatakse meetodikate segu: nii kvantitatiivset kui ka kvalitatiivset uurimismeetodit.

Uurimistöö esimese etapi eesmärk on leida vastus esimesele uurimisküsimusele. Selleks kasutatakse kvalitatiivset uurimismeetodit, nimelt tekstianalüüsi (Õunapuu, 2014).

Võrreldes kvantitatiivse tekstianalüüsimisega on kvalitatiivne sisuanalüüs olulisem paindlikum. Uuritav ise valib analüüsimis viisi ning ei ole vaja teksti analüüsiühikute kaupa kodeerida (Kalmus jt, 2015). Sisuanalüüsi meetod taotleb tekstimaterjali kategooriate moodustamist (Flick, 2006). Sisuanalüüsi meetod annab võimaluse analüüsida Tartu Ülikooli Narva kolledži õppekavad, seostada seda LAK-õppe õpetajate pädevuste raamistikuga ning vastata kolmandale uurimisküsimusele, kas Narva kolledžis õpetajakoolituse õppekavad pakuvad vajalikke teadmisi ja oskusi LAK-õppe õpetajale? Uurimises analüüsitakse Narva kolledži õpetajakoolituse õppekavad „Klassiõpetaja mitmekeelses koolis“ ja „Koolieelse lasteasutuse õpetaja mitmekeelses õppekeskkonnas“, mille keskel on ainesisu ja keeleõppe lõimimine.

Küsitluse sihtrühmaks on ainult kooliõpetajad, kes rakendavad LAK-õppe meetodikat, kuna enamikes Euroopa haridussüsteemides LAK-õppe rakendamine algab just üldhariduskoolis (Enever, 2011).

Selleks, et teada saada õpetajate teadmisi, oskusi ja hoiakuid, mis võimaldavad õpetajal läbi viia LAK-õppele vastavat õppetegevust oli valitud kirjaliku küsitluse viis. Küsitluse eeliseks on kogutud info kvantitatiivne iseloom, mis võimaldab kergesti seda töödelda. Selline viis võimaldab vastanutel valida mugava nendele aega ja koha küsimuste vastamiseks. Andmeid analüüsides ja tõlgendades olen kohuseks kaitsta uuritavate anonüümsus (Laherand, 2008). Küsitluse sihtrühmaks on ainult kooliõpetajad, kes rakendavad LAK-õppe meetodikat, kuna enamikes Euroopa haridussüsteemides LAK-õppe rakendamine algab just üldhariduskoolis

(Enever, 2011) . Küsitlus oli viidud läbi e-keskkonnas „Google Vorm“ 16. märtsil ja 17. oktoobril 2022. Kokku oli saadud 14 vastust. Kuna esimese kahe katsega vastuseid jäi väheseks analüüsi tegemiseks, sai otsustatud laiendada osalejate otsingut. Ei joonistunud välja kindlat seisukohta seoses sellega, kes on LAK-õppe õpetaja ja millised on tema pädevused (vastanute seas olid esindatud nii eesti keele kui ka aineõpetajad, aga kumbki rühma suurus polnud piisavalt suur, et teha kindlaid järeldusi). Seega kutse täitma ankeeti sai saadetud lisa seitsme koolidesse. Kokku küsitluses osales kümme kooli. Kolmas küsitlus viidi läbi samal viisil 16. jaanuaril 2023 ning antud aeg vastamiseks oli üks kuu. Küsimustik koosnes üheteistkümnest erineva vastamis võimalus tüüpi küsimusest, mis tuginesid uurimistöös püstitatud uurimisküsimusele. Küsimused on lisatud tööle (Lisa 1). Vastused olid analüüsitud ainult magistritöö raames ning vastanute isiklikud andmed jäid anonüümseks.

2.3 Uurimistööküsitluse valimi moodustamine

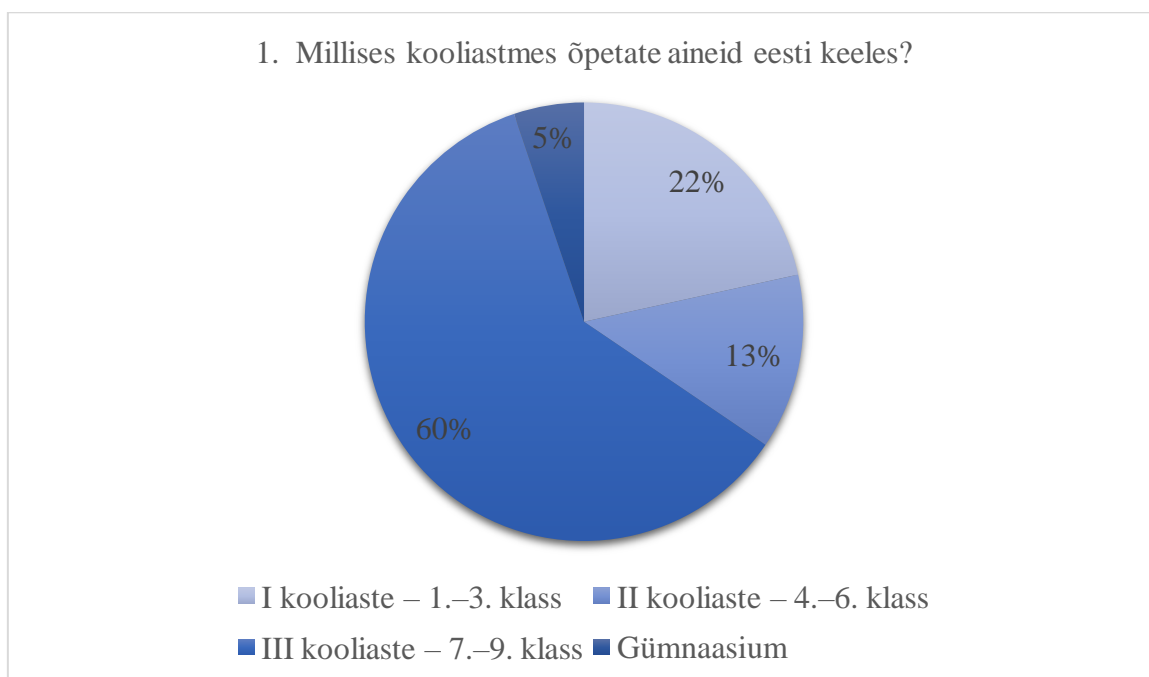
Valimiks oli valitud juhuvalim. Selguse saavutamiseks valitakse valimi liikmed juhuslikult. Juhuslikkus statistikas tähendab, et igal üldkogumi liikmel on võrdne võimalus saada valimisse. Valimi juhuslikkuse tagamiseks on mitu võimalust. Juhusliku valimi moodustamiseks on vajalik uuritava üldkogumi liikmete täielik nimekiri. Kõigil populatsiooni isikutel on sama tõenäosus, et nad valimisse kuuluvad. Sellel on eelseid, näiteks asjaolu, et seda on lihtne läbi viia arvutisüsteemide kaudu (Rämmer 2014).

Küsitluses osalesid koolid Eesti erinevatest piirkondadest valitud Innove kodulehelt kuna nimekiri viitab, et antud koolid on keelekümblus programmi all (Innove 2022). Antud nimekirjast küsitluse läbiviimiseks oli juhuslikult valitud kümme kooli. Kümnest koolist küsitluses omal soovil võttis osa 27 õpetajat, kes töötavad erinevatel kooliastmetel, kuid õpetavad LAK-õppe metoodika järgi ehk õpetavad aineid eesti keeles õpilastele teise emakeelega.

3. UURIMISTULEMUSTE ANALÜÜS

3.1 Küsitluse tulemuste analüüs

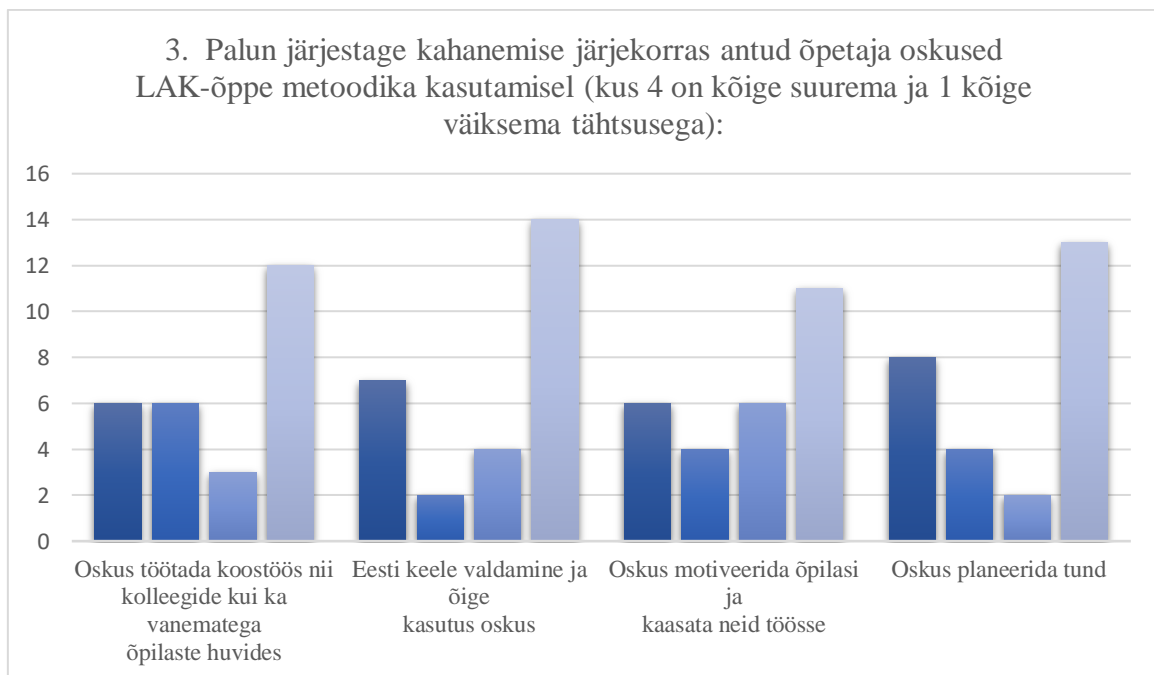
Küsitluses (vt Lisa 1) võtsid osa erinevatel kooliastmetel õpetatavad õpetajad. Kokku küsitluses võttis osa 27 õpetajat kümnest erinevatest koolidest. Üle poole ehk 51,9% (14 õpetajat) õpetavad kolmandal kooliastmel ehk 7.-9. klassis, viis õpetajat ehk 18,5% küsitlevatest õpetavad esimesel kooliastmel ehk 1.-3. klassis ning sama palju ehk 18,5% õpetab ka gümnaasiumis ja kolm õpetajat (11,1%) õpetab teisel kooliastmel ehk 4.-6. klassis. (joonis 1)

Joonis 1. Õpetaja töötamise kooliaste

Küsitluse küsimusest selgus, et osalenud õpetajad nii töötasid erinevatel astmetel kui ka õpetasid erinevaid aineid. Õpetatavate ainete hulgas olid loodusõpetus, kirjandus, bioloogia, geograafia, kunst- ja tööõpetus, inimeseõpetus, eesti keel, keemia, matemaatika, karjääriõpetus, rahvatants, Tallinna lugu ja suhtlemisoskus.

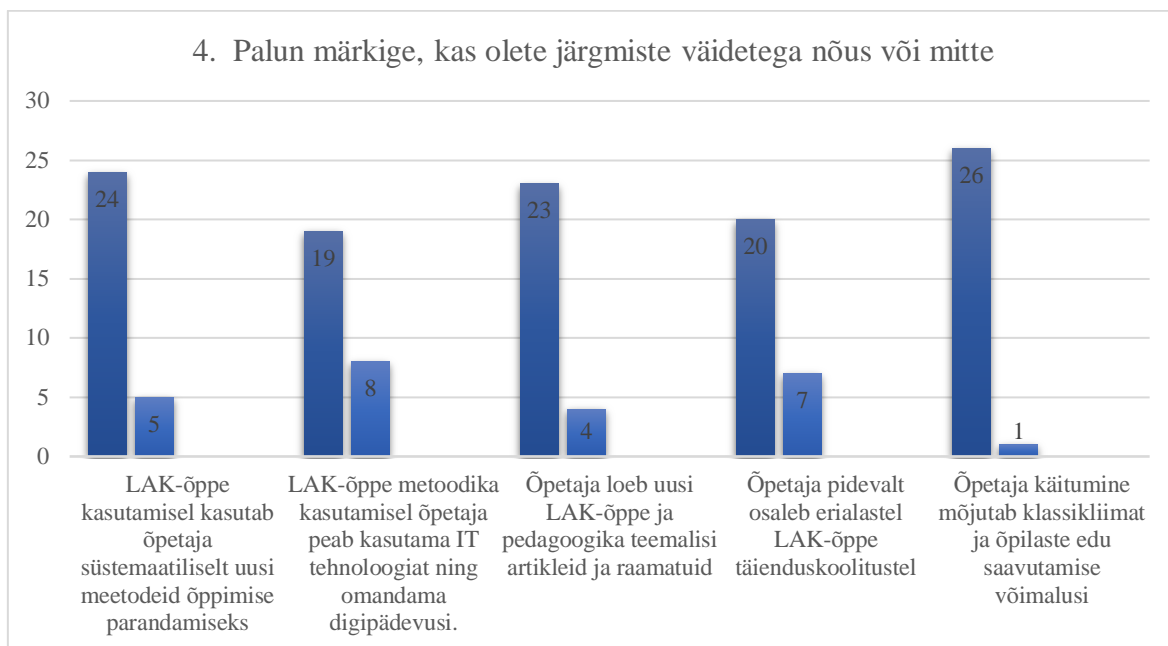
Küsitletavatel õpetajatel oli vaja järjestada kahanemise järjekorras neli antud õpetaja oskust LAK-õppe metoodika kasutamisel, kus „4“ on kõige suurema ja „1“ kõige väiksema tähendusega nende jaoks. Enamiku vastajate jaoks oli kõige olulisem „eesti keele valdamine ja õige kasutus“ oskus. Kolmandal kohal oli oskus motiveerida õpilasi ja kaasata neid töösse. Oskus töötada koostöös nii kolleegidega kui ka vanematega õpilaste huvides õpetajad hindasid eelviimasena ning pakutavate oskuste hulgast õpetajat jätsid viimasena oskus planeerida tundi (joonis 2).

Joonis 2. Oskuste skaala

Küsitluse raames õpetajatelt paluti väljendada oma arvamust seoses LAK-õppe rakendamise erinevate aspektidega. Väitega “LAK-õppe kasutamisel kasutab õpetaja süstemaatiliselt uusi metoodika õppimise parandamiseks” olid nõus 24 inimest ning 3 sellega ei nõustunud. Üheksateist õpetajat olid nõus, et LAK-õppe metoodika kasutamisel õpetaja peab kasutama IT tehnoloogiat ning omandama digipädevusi ja kaheksa õpetajat ei pea IT tehnoloogia kasutamist oluliseks LAK-õppe rakendamisel. Kahekümneseitsmest õpetajast ainult neli õpetajat polnud nõus, et õpetaja peab lugema uusi LAK-õppe ja pedagoogika teemalisi artikleid ja raamatuid. Kaksikümmend õpetajat kahekümneseitsmest olid nõus, et õpetaja peab pidevalt osalema erialastel LAK-õppe täienduskoolitustel ning kõik küsitatud õpetajad olid nõus väitega, et õpetaja käitumine mõjutab klassikliima ja õpilaste edu saavutamise

võimalusi. Ainult üks kahekümneseitsmest õpetajatest arvab, et õpetaja käitumine ei mõjuta klassikliimat ja õpilaste edu saavutamiste võimalusi (joonis3).

Joonis 3. Väited LAK-õppe kohta

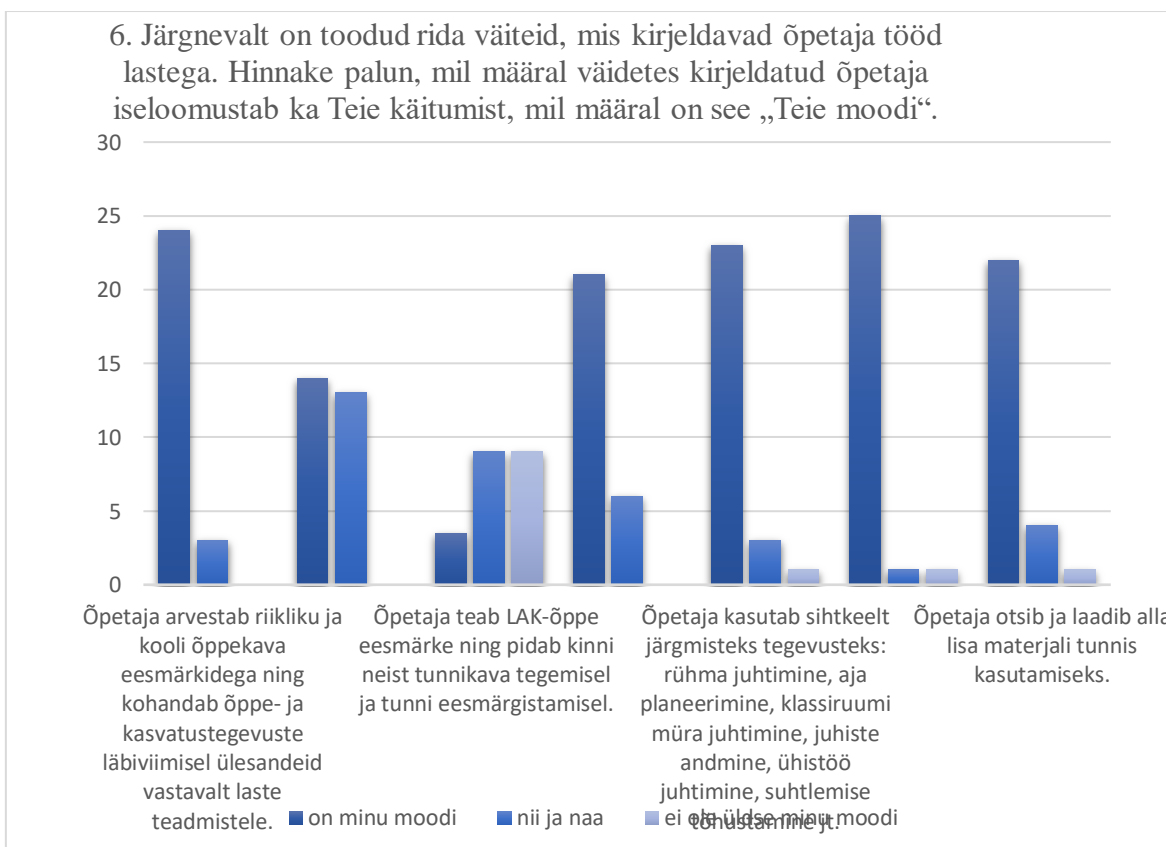
Üks küsitluse eesmärkidest oli teada saada milliseid teadmisi tegevõpetajad peavad kõige tähtsamateks LAK-õppe metoodika rakendamisel. Sagedaim vastus oli teadmised sellest, kuidas kasutada ainevahelist lõimimist ning korraldada koostööd teiste aineõpetajatega. Teisel kohal on teadmised õpilaste motivatsioonist ja võimalustest suunata õpilasi õppeprotsessis. Samuti õpetajad tähtsustasid teadmisi tunni planeerimisest, kõrge tasemega eesti keele valdamist, digivahendite kasutamisest, õppeprotsessi juhtimisest, õppematerjali kohandamisest ja teadmised metoodikast.

Järgmised seitse väidet olid koostatud vastavalt õpetaja oskuste ja teadmiste LAK-õppe õpetajate pädevuste raamistiku järgi. Tegevõpetajaid paluti märkida, kas see väide on “tema moodi”, “ei ole üldse tema moodi” või “nii ja naa” selleks et mõista, kas õpetaja kasutab antud oskusi ja teadmisi oma töös.

(Joonis 4)

1. Õpetaja arvestab riikliku ja kooli õppekava eesmärkidega ning kohandab õppe- ja kasvatustegevuste läbiviimisel ülesandeid vastavalt laste teadmistele - vastas 80% küsitlejatest “on minu moodi” ja 20% “nii ja naa”

2. Õpetaja püüab igapäevaselt kõik õppe- ja kasvatustegevused omavahel lõimida - vastas 52% “on minu moodi” ja 48% “nii ja naa”
3. Õpetaja teab LAK-õppe eesmärgid ning peab kinni neist tunnikava tegemisel ja tunni eesmärgistamisel - 66% vastanutest vastas “ on minu moodi” ja 34% vastas “nii ja naa”
4. Õpetaja koostab tunnikava lähtudes sisu, keele ja õppimisoskuste lõimimisest - selle väitele vastas 77% õpetajates “ on minu moodi” ja 23% “nii ja naa”
5. Õpetaja kasutab sihtkeelt järgmisteks tegevusteks: rühma juhtimine, aja planeerimine, klassiruumi müra juhtimine, juhiste andmine, ühistöö juhtimine, suhtlemise tõhustamine jt. - 85% küsitlejatest vastasid “on minu moodi” ja 11% vastasid “nii ja naa” ja 3% vastasid „ei ole üldse minu moodi“
6. Õpetaja kasutab keelt mõistvalt ehk oskab valida keele tooni, hääle tugevust ja kõneregistreid - selle väite juures 91% õpetajat vastas “on minu moodi”, 3% vastas „nii ja naa“ ja 3% vastas “ei ole üldse minu moodi”
7. Õpetaja otsib ja alla laadida lisa materjali tunnis kasutamiseks - vastas 83% õpetajatest “on minu moodi”, 4% vastas “nii ja naa” ja 1% vastas “ei ole üldse minu moodi”

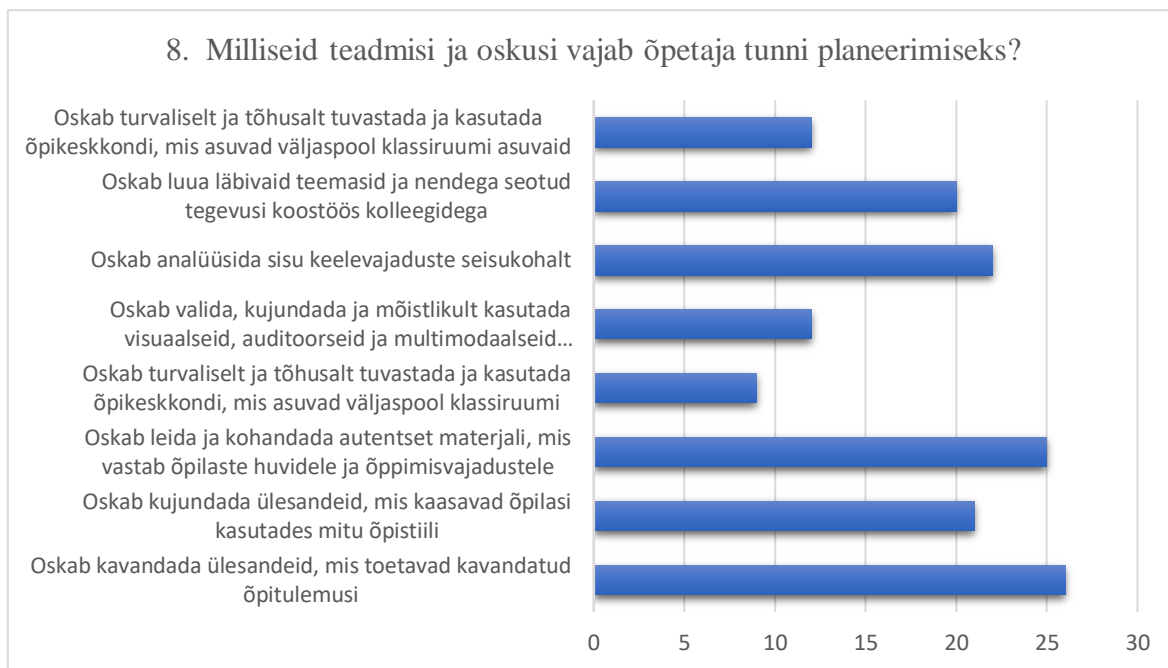
Joonis 4. Õpetaja töö lastega

Toetades oma teadmistele, oskusele ja praktilisele kogemusele küsitletavad õpetajad avaldasid oma arvamuse LAK-õppe eesmärkide kohta. Õpetajad lähtudes oma kogemustest tõid välja järgmiseid arvamusi, et LAK-õppe eesmärk on:

- õppida keele kasutamist erinevates ainetundides ja lisa tegevustes
- sihtkeele sõnavara laiendamine kasutades rohkem iseseisvat õpet
- keele ja ainesisu lõimimine niiviisi, et õpilane oleks võimeline omandama infot ja seda edasi andma nii sihtkeeles kui ka oma emakeeles
- õppida keelt mitte eraldi, vaid aine kaudu, kasutades rohkem aktiivõppemetoodikat, õppimine väljaspool klassiruumi (projektid/ laagrid jm)
- motiveerida ja anda võimalust rääkida õpilastel endast ja end ümbritsevast kasutades sihtkeelt
- aktiveerida õpilaste üldisi teadmisi nii aines kui ka keeles.
- sihtkeele ja õpilase emakeelega seotud kultuuride mõistmine ja väärtustamine

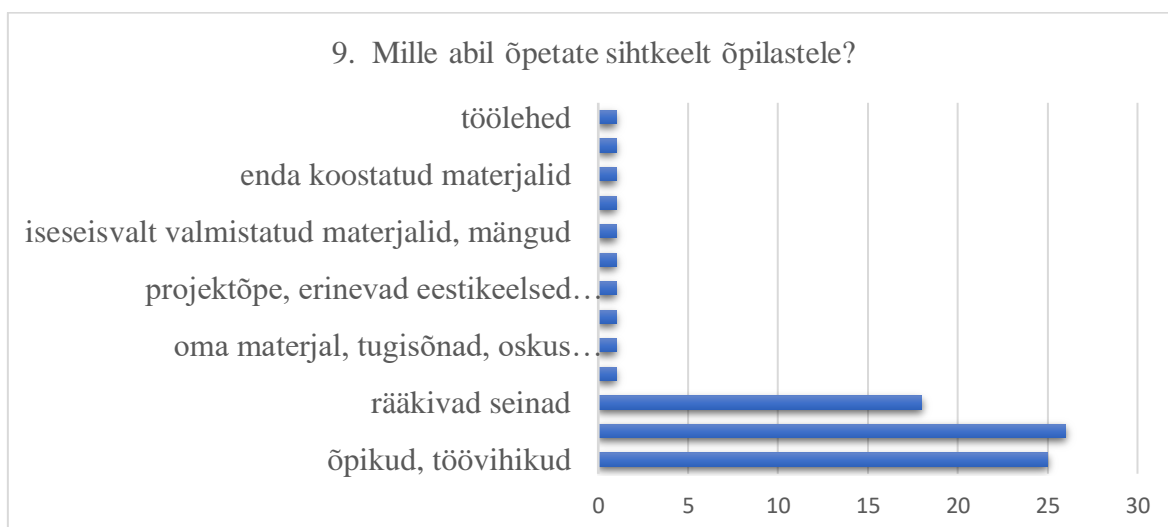
Küsimuses tunnikava koostamise kohta vastajad märkisid linnukestega, millised teadmised ja oskused on õpetajale vajalikud selle koostamiseks. Kui vaadata vastuseid kolmes vastanute arvu diapasoonis, siis rohkem kui 20 õpetajat arvab, et tunnikava koostamiseks on vaja selliseid teadmisi ja oskusi nagu õppetulemuste kavandamine, oskus leida ja kohandada autentset materjali, oskus analüüsida sisu keelevajaduste seisukohalt, oskus kujundada ülesandeid, mis kaasavad õpilasi kasutada mitu õpistiili, oskus luua läbivaid teemasid ja nendega seotud tegevusi koostöös kolleegidega. Diapasoonis 9 kuni 20 õpetajat vastasid, et piisab teadmisi ja oskusi nagu oskus valida, kujundada ja mõistlikult kasutada visuaalseid, auditoorseid ja multimodaalseid tugimaterjale ning reaalsusi ning oskus turvaliselt ja tõhusalt tuvastada ja kasutada õpikeskkondi, mis asuvad väljaspool klassiruumi.

(joonis 5)

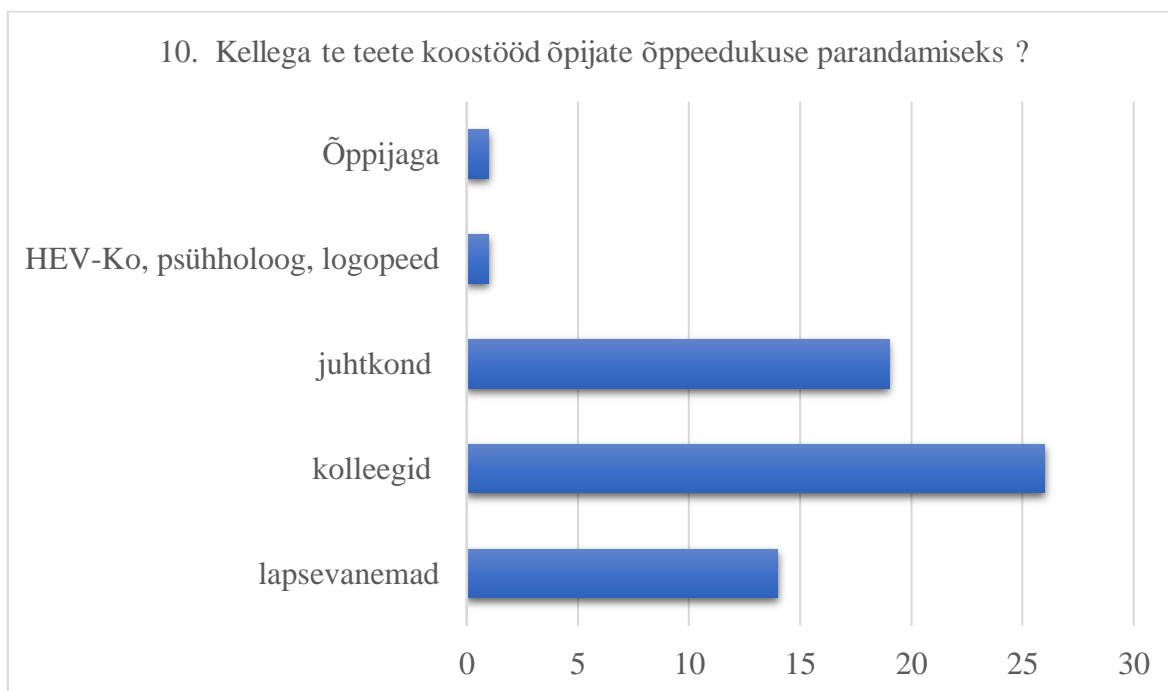
Joonis 5. Teadmise ja oskused tunni planeerimiseks

Küsitlus näitas, mille abil õpetajad toetavad õpilasi sihtkeele omandamisel ning kõige levinumateks vahenditeks (96,3%) olid digivahendid (audio, video jt) ja teisel kohal (92,6%) õpik/ töövihik. Õpetajad tähtsustasid ka õppekeskkonna rolli sihtkeele omandamisel: 66,7% vastanutest märkisid “rääkivaid seinu”. Ainult üksikud õpetajad (7,1% vastanutest) kasutavad enda tehtud õppematerjali, tugisõnu, mängu, projektõpet ja erinevaid eestikeelseid haridusprogramme (KIK, muuseumide programmid, teatrite külastused jne). Samad vastanud peavad tõhusaks töölehtede, situatsioonimängude ja draamavõtete kasutamist. (Joonis 6)

Joonis 5. Sihtkeele õpetamise vahendid

Õppeedukuse parandamiseks üks osa õpetajatest (96,3,9%) teeb koostööd kolleegidega ja teine (70,4%) juhtkonnaga. Pooled (51,9%) vastanutest teevad koostöö vanematega, ainult üksikud (3,7%) teevad koostööd erispetsilistidega (nt HEV-ko, psühholoog, logopeed) ning ainult üks õpetaja teeb koostöö õppijaga. (Joonis 7)

Joonis 6. Koostöö

Küsitletud õpetajad tunnevad puudust kindlastest oskustest või teadmistest. Õpetajatel on puudu vastav keele oskus sh eesti ja inglise keeles. Küsitluses osalejad sooviksid saada juurde teadmisi IT tehnoloogia valdkonnas, eriti huvitavad neid võimalused digivahendite kasutamiseks õppetöös. Tähtsaks oli toodud välja ka suhtlus lapsevanematega, mis mõningatel tekitab raskusi. Mõned õpetajad tunnevad puudust õpetamise metoodikast, kus nad sooviksid saada rohkem teadmisi erinevatest võimalustest ainesisu edastamisel. Oluliseks teemaks on töö HEV õpilastega, sh ka õppetöö kavandamine ja vastavate õppematerjalide koostamine.

3.2 Tartu Ülikooli Narva kolledži õpetajakoolituste õppekavade analüüs

Magistritöö üks eesmärkidest oli teada saada, kas Tartu Ülikooli Narva kolledži õpetajakoolituse õppekavad pakuvad vajalikke õpetajatele teadmisi ja oskusi LAK-õppe metoodika vastavalt analüüsitud LAK-õppe õpetajate pädevuste raamistikule või mitte? Valitud on kaks kolledžis läbivaid õppekavasid: „Klassiõpetaja mitmekeelses koolis“ ja „Koolieelse lasteasutuse õpetaja mitmekeelses õppekeskkonnas“, kuna need kaks õppekavad eeldavad ainesisu ja õppekeele lõimimist. Analüüsi käigus kontrolliti õppekavade õpiväljundite teksti vastavust LAK-õppe õpetajate pädevuste raamistiku analüüsitud tekstile. Enne analüüsimist nii LAK-õppe õpetajate pädevuste raamistik kui ka Narva kolledži analüüsitud õppekavad olid töödeldud vastavalt LAK-õppe metoodika rakendamiseks vajalike pädevuste olemasolule (vt Lisa 2,3).

3.3 „Klassiõpetaja mitmekeelses koolis“ õppekava analüüs

Tartu Ülikool Narva kolledž määrab õppekavas „klassiõpetaja mitmekeelses koolis“ eesmärgi valmistada ette mitmekülgseid klassiõpetajaid, teadmistega ja oskustega kujundama õppimiseks ja õpilase arenguks soodsa keskkonna. Eesmärk haakub LAK-õppe õpetaja raamistikus määratud tulevasete õpetajate oskuste ja teadmistega puhul, kuid ei ole markeritud hoiakute arendamine ehk IT- tehnoloogia kasutamine ja õpetaja pidev arenemine. Soodsa keskkonna arenemine, mida nõutakse tulevaste õpetajatelt, võiks kirjeldada lahtiselt.

Õpiväljundites kirjeldatakse oodatavaid tulemusi kolledži lõpetamise hetkeks. Narva kolledž eeldab, et lõpetades antud õpeasutuse õpilane on võimeline töötama klassiõpetajana ja õpetama 1.- 6. klassis enamikku õppeaineid ning töötama õpetajana vastavalt omandatud lisaerialale. Antud eesmärk vastab LAK-õppe õpetaja raamistiku õpetaja oskuste valdkonnale, kus õpetaja oskab toetada keeletundides sisuõpet ning oskab integreerida mitme õppeaine ja teadusvaldkonna sisu. Samas tuleviku õpetajaid õpetatakse kolledžis planeerima ja korraldama õppetööd, lähtudes riiklikust õppekavast, mis ka on õpetaja oskuste üks peamistest nõudmistest LAK-õppe õpetaja raamistiku järgi. LAK-õppe õpetajate pädevuste raamistiku oskustes on kajastatud oskus toetada individuaalset ja diferentseeritud õppimist ning ka Tartu Ülikooli Narva kolledži mitmekeelsete õpetajate õppekavas on määratud antud oskus kolmanda punktina oodatavate tulemuste hulgas, mis tähendab LAK-õppe õpetaja raamistikuga arvestamist õpiväljundite koostamisel. Narva

kolledži „Klassiõpetaja mitmekeelses koolis“ õppekava kohustuslik Haridusteaduste valdkonna alusmoodul sisaldab pedagoogilisi ja psühholoogilisi aineid, mis tagavad õpetaja erialaste baastadmiste ja oskuste kujundamist..

Kaks tähtsamat kohustuslikku õppekava moodulit just LAK-õppe pädevuste seisukohast on kohustuslik moodul “Mitmekultuuriline haridus” mahuga 24 EAP ja samuti kohustuslik moodul “Lõimitud aine-ja keeleõpe” mahus 15 EAP. Need moodulid loovad üliõpilastele tingimused väga oluliste pädevuste kujundamiseks: 1) tõstavad nende teadlikkust mitmekultuurilisest keskkonnast ja selle omapäradest; 2) õpetavad arvestada nende omapäradega õppeprotsessi kavandamisel ja läbiviimisel; 3) tutvustavad teise keele omandamise põhimõtteid; 4) annavad üliõpilastele baastadmisi LAK-õppes kui metoodikast; 5) õpetavad üliõpilasi looma õppevara arvestades eelpool nimetatud LAK-õppe aspekte.

LAK-õppe õpetaja raamistiku hoiakute osa mõistab õpetajate hoiakute all pidevat arenemist erinevates valdkondades ning uute teadmiste rakendamist oma töös. Narva kolledžis õpetatakse tulevaid õpetajaid kasutada didaktilisi materjale ja kohandama neid vastavalt tunni eesmärkidele, mida ka eeldatakse LAK-õppe õpetaja raamistikus vastavalt õpetaja teadmistele ja oskustele. Õppekava määrab oskust töötada kooli dokumentidega ja koolikorralduse mõistest arusaamist, mis on õpetajale vajalik teadmine kvaliteetse töö täitmisel. Oskus analüüsida ennast ja teisi võimaldab õpetajal teadvustada enda vajadusi ja eesmärke ning lähtudes nendest reflekteerida tegevust ja teadvustada oma arenguruumi. Sellist osavust õpetatakse ka Tartu Ülikooli Narva kolledžis, mis ka kajastub õpetajate hoiakute ja oskustega LAK-õppe vaatel. LAK-õpe põhimõtte on õpetada aineid teises keeles või võõrkeeles ning selleks õpetaja peab valdama keele sellel tasemel, et edastada teadmisi arusaadavalt ja korrektselt. Selleks Narva kolledž pakub võimaluse õppida eesti keelt C1 tasemel ja võõrkeelt B2 tasemel (vt Lisa 2).

3.4 „Koolieelse lasteasutuse õpetaja mitmekeelses õppekeskkonnas“ õppekava analüüs

Tartu Ülikooli Narva kolledži “koolieelse lasteasutuse õpetaja mitmekeelses õppekeskkonnas“ õppekava üldeesmärk on arendada tuleviku õpetajates mitmekülgset teadmiste kui ka oskuste suhet, mis vastab LAK-õppe õpetaja raamistiku oskuste ja teadmiste valdkonna sisule. Õppekava määrab, et tulevane õpetaja on võimeline kujundama õpilaste arenguks soodsa keskkonda, mis on ka välja toodud LAK-õppe õpetaja raamistiku üldpädevuste oskuste osas keskkonna loomise all. Narva kolledži koolieelse

õpetaja õppekavas üliõpilased õpivad kujundama õppimis- ja tööharjumused ning kasutama laste aktiivsust vallandavaid meetodikat, mis LAK-õppe õpetaja raamistikus on määratud kui oskus integreerida õppeaine sisu ning oskus toetada individuaalset õppimist, ehk teha õppimist huvitavalt ja kohandada vastavalt vanusele ja keskkonnale.

Kuigi erinevalt Klassiõpetaja õppekavas antud õppekavas ei ole eraldi LAK-õppe teemalist moodulit, tulevastele koolieelse lasteasutuse õpetajatele luuakse tingimused selleks, et nad tutvuksid LAK-õppe alustega erinevate ainete raames. Kõigepealt, “Peaaine alusmooduli” raames üliõpilastel on kohustuslik aine “Kultuuridevaheline suhtlemine ja mitmekultuuriline haridus” mahus 6 EAP. Selles aines üliõpilased saavad teada mitmekultuurilise hariduse korralduse alustest ja mitmekultuurilise õppekeskkonna omapäradest. Kohustuslike valikainete hulgas üliõpilastele pakutakse selliseid aineid nagu “Eesti keele kui teise keele õpetamise meetodika alusastmes” mahuga 6 EAP ja “Keelekümbluse alused” samuti mahus 6 EAP. Need ained aitavad üliõpilastel omandada baasteadmisi ja oskusi LAK-õppe valdkonnas ning arendavad üliõpilastes teise keele õppimist ja õpetamist soodustavaid hoiakuid.

Õppekava õpiväljundites on välja toodud oodatud üliõpilaste tulemused peale õppekava läbimist. Narva kolledž ootab tulevastelt õpetajatelt oskust teha tervislikku ülevaadet lapse arengust ja tema käitumist mõjutavaid tegureid ning oskus märgata lapse erivajadusi ja ka arvestama nendega. LAK-õppe õpetaja raamistikus on määratud oskuste pädevustes koostöö alapunktis: oskus kaasata HEV õpilasi ning kohandada materjali ja õppimisstrateegiad õpilaste vajadustega, kuid mitte teha õpilase tervisliku ülevaadet, kuna õpetaja pole tervishoiutöötaja ning sellist kompetentsi temal pole. Oskus kavandada kaasaegseid õppe- ja kasvatustegevusi õpilastele on kooskõlastatav LAK-õppe õpetaja raamistiku õpetaja hoiakutega, mis sisaldab õpetaja pideva arenemist, mis tähendab olla kaasaegne ja osata kasutada tegevustes IT-tehnoloogiaid, teha õppeprotsessi huvitavamaks ja õpilastele lähedaseks. Tartu Ülikooli Narva kolledži järgi tulevane õpetaja peab oskama ka lõimida oma õppeprotsessi, mis tähendab LAK-õppe õpetaja raamistiku järgi oskust integreerida mitme õppeaine ja teadmiste valdkondade sisu. LAK-õppe õpetaja raamistiku oskuste alla kuulub oskus seostada riikliku õppekava ja LAK-õppe meetodikat, mis on ka määratud kolledži õppeväljundites teadmiste valdkonnas nagu riikliku õppekava eesmärgete teadmine ja kasutamine seda oma tegevusplaani koostamisel. Narva kolledž arendab tulevastes õpetajates arusaamu kultuuri tähtsusest. See puudutab nii sihtkeele kui ka õpilase emakeele kultuure ja oskust seda tähtsust õpilastele edasi anda. LAK-õppe õpetaja raamistik tähtstab seda aspekti teadmiste pädevustes kultuuriteadlikkuse all. Koostöö kolleegide,

lastevanemate ja laiema kogukonnaga valides sobivad koostöövormid on määratud nii Narva kolledži õpiväljundites kui ka LAK-õppe õpetaja raamistiku dokumendis oskuste pädevuste koostöö alapunkti all.

Tartu ülikool Narva kolledž määrab õpiväljundites ka professionaalset arengut, mida LAK-õppe õpetaja raamistik mõistetakse kui pidevat arenemist täiendkoolituste, konverentsi ja eneseanalüüsi raames. Enesearenemise alla kuulub ka kavandamine ja uurimistööde tegemine. Keeletase ja õppekeele vastav kasutamine on üks olulisi aspekte keeleõppes. See on toodud välja nii õppekava õpiväljundites kui ka LAK-õppe õpetaja raamistikus keele kasutamise all ehk õpetaja väljendab end korrektses eesti keeles ja jälgib tooni ja oskab sihtkeelt kasutada õpetamises (vt Lisa 3).

3.5 Tulemuste järeldused ja arutelu

Antud pealtükis analüüsitakse empiirilise osa tulemused ja arutletakse nende üle. Tulemused põhinevad tegevõpetajate küsitluse analüüsi ja Tartu Ülikooli Narva kolledži kahe õppekava põhjal.

3.5.1 Tulemused küsitluse kohta

Mitte kõik õpetajad nõustusid kõigi väidetega, milline peaks olema LAK-õppe metoodikat kasutades õpetajal. LAK-õppe õpetajate pädevuste raamistikus eeldatakse, et õpetaja peaks kasutama IT-tehnoloogiaid, siis küsitletud õpetajatest on selle rakenduse oskusega nõus vaid 19 õpetajat 27-st ning 8 õpetajat jäid väitega vastu. Tõenäoliselt on see kas vanuseline tegur või teadmatus, kuidas integreerida IT tehnoloogia kasutamist õppeprotsessi, mis viib järeldusele, et selle teema täiustamiseks ei ole viidud piisavalt kursusi õpetajatele. Samuti on küsitlusest näha, et vaid 3 õpetajat 27-st ei kasuta süstemaatiliselt uusi lähenemisi kasutades õppetöös LAK-õppe metoodika ning ülejäänud 24 vastanud vastupidi kiidavad heaks uuendama lähenemisviise kasutades LAK-õppe metoodikat. Võib olla on kolmel vastanutel põhjuseks oskamatus või kindlusetus LAK-õppe metoodika mitmekülgses kasutamises. Küsitlusest on näha, et LAK-õppe metoodika kasutamisel peavad õpetajad peamiseks teadmisteks ainete lõimingu kasutamist ja ühist tööd teiste aineõpetajatega, mis on LAK-õppe metoodika põhieesmärk, mis tähendab, et õpetajad mõistavad metoodikat õigesti. Õpetajate vastustest LAK-õppe metoodika eesmärkide kohta võib järeldada, et õpetajad kasutavad sihtkeelt erinevate ainete õpetamisel ning motiveerivad õpilasi keelt iseseisvalt õppima. Valdav enamus õpetajaid kasutab tunniks valmistudes teadmisi ja oskusi

vastavalt LAK-õppe õpetajate pädevuste raamistikule. Tunni planeerimiseks on õpetajatel vaja selliseid teadmisi ja oskusi nagu erinevat tüüpi materjali (heli, video, lisamaterjal jne) leidmine, samuti selle kohandamine vastavalt õpilaste vanusele ja arengule. Keeleõppe vahendite kasutamise küsimusest järeldub, et õpetajad kasutavad standardseid õppevahendeid, sh õpikuid ja töövihikuid võrdselt kasutab ka abimaterjale muudest allikatest (mängud, projektid, esitlused, abimaterjalid jne). Lähtudes eelpool tehtud järeldusest IT-tehnoloogia kasutamise kohta aine õpetamise protsessis, võib eeldada, et õpetajad ei tea, millistest allikatest võtta lisamaterjali ja kuidas seda õppeprotsessis arvesse võtta. Kuna see võtab lisa-aega, millest suure koormusega õpetajatel IT-valdkonna iseseisvaks õppimiseks ei jätku. Küsitluses osalenud õpetajad märkisid, et neil jäi aine õpetamisel puudu IT-oskuste kasutamisest. Samuti puudub mõnel õpetajal õpetamismetoodika, kus soovitakse saada rohkem teadmisi ainesisu erinevatest eestikeelsetest õpetamisviisidest ning nõuandeid HEV õpilastega töötamiseks.

3.5.2 Tulemused õppekava „Klassiõpetaja mitmekeelses koolis“ analüüsi kohta

Algselt oli viidud läbi töö kolme kompetentside väljaselgitamiseks: oskused, teadmised ja hoiakud õppekava „klassiõpetaja mitmekeelses koolis“ ja LAK-õppe õpetajate pädevuste raamistiku edasiseks analüüsiks. Pärast õppekava „klassiõpetaja mitmekeelses koolis“ LAK-õppe õpetajate pädevuste raamistikule vastavuse analüüsimist võib järeldada, et selle õppekava programmi lõpetanud õpilane omandab oskused, teadmised ja hoiakud edasiseks tööks haridusasutuses klassiõpetajana ja vastavalt valitud ainesuunda õpetajana. Õppekava „klassiõpetaja mitmekeelses koolis“ eesmärk, mis on õpetada Narva kolledži üliõpilasele mitmekülgseid õppe- ja õpetusoskusi 1.-6. klassi õpilastele, vastavad LAK-õppe õpetajate pädevuste raamistiku nõudele. Õppekava „klassiõpetaja mitmekeelses koolis“ koostamisel võttis Narva kolledž arvesse analoogseid nõudeid tulevastele õpetajatele nagu LAK-õppe õpetajate pädevuste raamistikus ehk oskused integreeritud õppes, hariduskeskkonna loomises, koostöös koolimeeskonna ja õpilastega ning keele kasutamises õppeprotsessis; teadmised LAK-õppe metoodikas, kultuuri integreerimises ning õpetöö planeerimises; hoiakud metoodika kasutamises, teadmiste arenemises ja uuemate tehnoloogiate kasutamises. LAK-õppe õpetamismetoodika mõtte LAK-õppe õpetajate pädevuste raamistiku järgi on oskus õpetada õpeaineid teises keeles, antud juhul eesti keel. Eesti keele teadmised peavad vastama taseme C1 nõuetele, mille omandamise võimalust võib saada Narva kolledžis. Tartu Ülikooli Narva kolledži õppekava „klassiõpetaja mitmekeelses

koolis“ läbinud vilistlased, kes omandasid kõik vajalikud pädevused ja eesti keele kategooria vastava tasemele on võimelised õpetada LAK- õppe metoodika järgi põhikooli haridusasutuses.

3.6 Tulemused õppekava „Koolieelse lasteasutuse õpetaja mitmekeelses õppekeskkonnas“ analüüsi kohta

Peale õppekava „Koolieelse lasteasutuse õpetaja mitmekeelses õppekeskkonnas“ ja LAK-õppe õpetajate pädevuste raamistiku töötlemist ja pädevuse kolme komponendi (teadmised, oskused, hoiakud) väljaselgitamist: oli viidud läbi õppekava ja LAK-õppe õpetajate pädevuste raamistiku analüüs. Narva kolledž õppekava “ Koolieelse lasteasutuse õpetaja mitmekeelses õppekeskkonnas ” eesmärk on ette valmistada mitmekülgset spetsialisti, kes on võimeline kujundada soodsa õppimiseks ja laste arenemiseks keskkonda. Õppekava analüüsides võib järeldada, et üliõpilane lõpetades Narva kolledži õppekava „Koolieelse lasteasutuse õpetaja mitmekeelses õppekeskkonnas“ omandab teadmisi, oskusi ja hoiakuid vastavalt LAK-õppe õpetajate pädevuste raamistikule, mis kuuluvad õppeprotsessi läbiviimise aluseks. Kõik vajalikud tulevasele koolieelse õpetajale kompetentsid, mida määrab LAK-õppe õpetajate pädevuste raamistik olid arvestatud õppekavas „Koolieelse lasteasutuse õpetaja mitmekeelses õppekeskkonnas“. Seal hulga kaasaegsus, pideva enesearengu ja digivahendite kasutamise hoiakud, oskus kaasata HEV-lapsi õppimisprotsessi ning kavandada materjali vastavalt vanusele ja vajadustele, oskus planeerida tegevusi, kultuuri teadmist ja seda integreerimine tegevustesse ning keele teadmine ja selle kasutamine. Lõpetades Tartu Ülikooli Narva kolledži üliõpilane on võimeline õpetada eelkooli lapsi vastavalt LAK-õppe õpetajate pädevuste raamistikus määratud vaatele.

3.7 Tulemuste arutelu

Analüüsides kaks Narva kolledži õppekavad (“klassiõpetaja mitmekeelses koolis” ja “ Koolieelse lasteasutuse õpetaja mitmekeelses õppekeskkonnas”) vastavalt LAK-õppe õpetajate pädevuste raamistikule, kus peamiseks eesmärgiks oli välja selgitada õppekavades teadmisi, oskusi ja hoiakute olemasolu, mida vajab õpetaja ainete õpetamisel LAK-õppe metoodika järgi võib järeldada, et Tartu Ülikooli Narva kolledžis koostatud õppekavad peaaegu vastavad määratud pädevustega LAK-õppe õpetajate pädevuste raamistikus, kuid

analüüsid läbiviidud küsitluse ankeedi, mis tugineb uurimisküsimustele, kus juba töötavad õpetajad vabatahtlikult avaldasid oma arvamust, et töötavatele õpetajatele ei piisa või on puudu IT-tehnoloogiate kasutamise pädevusi. Kuigi Narva kolledžis kui ka LAK-õppe õpetajate pädevuste raamistikus on määratud digipädevuste tehnoloogiate kasutamine ning, et õpetaja üks hoiakutest on olla kaasaegne ja pädev kasutada IT-tehnoloogiat õppeprotsessis. Põhjuseks võib pidada õppekoolituse õpetajate õppekavades IT-tehnoloogiate teadmiste edastamise vähesus. Mõned õpetajad tunnevad puudust ka õpetamise metoodikast, kus nad sooviksid saada rohkem teadmisi erinevatest võimalustest ainesisu edastamisel eesti keeles. Oluliseks puuduseks õpetajad tõid välja töö HEV õpilastega, sh ka õppetöö kavandamine ja vastavate õppematerjalide koostamine. Narva kolledžis õppekavas “klassiõpetaja mitmekeelses koolis” üldväljundites ei ole määratud HEV õpilastega töötamise oskust. Sellest võib järeldada, et tulevased õpetajad on jäänud nende teadmistest ilma või said ebapiisavas koguses. Uurimisküsimusest võib järeldada:

- õpetajad peavad LAK-õppe eesmärgid ja pädevused samaks, mis on eeldatud LAK-õppe õpetajate pädevuste raamistikus;
- Tartu Ülikooli Narva kolledži analüüsitud õppekavad sisaldavad samad pädevused nagu LAK-õppe õpetajate pädevuste raamistikus;
- mitte kõik vajalikud pädevused LAK-õppe rakendamiseks on määratud analüüsitud õppekavades;

4. KOKKUVÕTE

Magistritööl „Lõimitud aine- ja keeleõppe õpetaja pädevused“ oli kaks peamist eesmärki: kõigepealt, oli sihiks välja selgitada, millised on need teadmised, oskused ja hoiakud mis on õpetajale vajalikud selleks, et rakendada LAK-õpet. Teine eesmärk oli uurida, kas Narva kolledži õpetajakoolituste õppekavad tagavad tulevastele õpetajatele võimaluse omandada LAK-õppe õpetajale vajalikke teadmisi, oskusi ja hoiakuid. Analüüsi aluseks oli võetud LAK-õppe õpetajate pädevuste raamistik ehk CLIL Teacher Competence Grid (Bertaux, jt, 2010). Töö eesmärkide saavutamiseks olid püstitatud järgmised uurimisküsimused:

1. Millised on LAK-õppe õpetaja teadmised, oskused ja hoiakud (st pädevused), mis võimaldavad tal läbi viia LAK-õppele vastavat õppetegevust?
2. Milliseid teadmisi, oskusi ja hoiakuid peavad tähtsaks LAK-õpet rakendavad kooliõpetajad?
3. Kas Tartu Ülikooli Narva kolledži õpetajakoolituse õppekavad pakuvad võimalusi vajalike teadmiste, oskuste ja hoiakute omandamiseks?

Teoreetilises osas keskenduti LAK-õppe põhijoontele ja LAK-õppe kui meetodika rakendamisele. Arutleti, miks õpetaja ei saa rakendada LAK-õpet ilma teatud LAK-õppe koolituse läbimiseta ning mille poolest LAK-õppe meetodika erineb teistest meetodikatest. Kuna LAK-õppe meetodika peamine eesmärk on õpetada ainesisu läbi sihtkeele õppimist. Teoreetilise osa teine pool arutleb neid pädevusi, mis on õpetajale vajalikud LAK-õppe rakendamiseks. Selle arutelu aluseks on Euroopa LAK-õppe õpetajate pädevuste raamistiku dokument.

Lähtudes uurimistöö eesmärkidest ja uurimisküsimustest, uurimise läbiviimiseks kasutati kvantitatiivne uurimismeetod ehk kirjaliku küsitluse viis ja kvalitatiivne uurimismeetod ehk sisuanalüüs. Uurimuse läbiviimiseks analüüsiti Narva kolledži kaks õppekava ja viidi läbi kirjaliku küsitluse e-keskkonnas. Uuringus osales kümme vabal valikul valitud kooli, pidades silmas koolis keelekümbelusklasside olemasolu. Tulemused saadi küsitluse vastuste ja õppekavade analüüsi kaudu.

Uurimistöö tulemusena selgus, et Tartu Ülikooli Narva kolledži analüüsitud õppekavade pädevused vastavad LAK-õppe õpetajate pädevuste raamistikus välja toodud pädevustele. Kooliõpetajate küsitluse tulemuste analüüs näitas, et tegevõpetajatele ei piisa või neil on puudu IT-tehnoloogiate kasutamise pädevusi.

Magistritöö eesmärgid olid saavutatud ja uurimisküsimustele said vastused. Tulemused põhinesid kümne kooli õpetajate vastuselt ja saadud tulemused ei saa üldistada. Tulevikus selle uurimistöö tulemused annavad võimaluse kitsamaks uurimiseks.

SUMMARY

The master's thesis titled "Competences of a CLIL Teacher" had two aims: first, to find out what knowledge, skills and attitudes a teacher needs in order to implement content and language integrated learning (CLIL), and, secondly, to analyse whether the teacher training curricula of Narva College of the University of Tartu provide future teachers with opportunity to acquire the corresponding skills, knowledge, and attitude.

The theoretical part of the thesis provides an overview of the most essential aspects of the CLIL methodology, its implementation in Estonia. It analyses the knowledge, skills and attitudes that a CLIL teacher requires based on the CLIL Teacher's Competence Grid document.

The empirical part of the thesis is based on the mixed method research. The quantitative component of the research is the survey conducted among teachers of ten schools which implement language immersion methodology. The teachers filled in an online questionnaire about their work experience and about the knowledge, skills, and attitudes which they consider most important for a CLIL teacher. The majority of the surveyed teachers emphasised the importance of using ICT to enhance the teaching process.

The qualitative component of the research is the analysis of the two teacher training curricula of Narva College: the "Primary School Teacher in the Multilingual School" and the "Early Years Teacher in the Multilingual Environment". These curricula were chosen as the ones based on integration of the subject content and the language learning. The results of the analysis showed that the knowledge, skills, and attitudes developed through the curricula of Narva College comply with those of the CLIL Teacher's Competence Grid document.

The aims of the thesis were achieved, and the research questions were answered. It has to be mentioned that the conducted research is a small-scale one, thus its results cannot be generalised. In the future, the results of this work will provide an opportunity for a more narrowly focused study.

KASUTATUD KIRJANDUS

Arov, H. (2014). *Õpioskuste arengu toetamine põhikooli III astme kunstiõpetuses ja selle seos õpimotivatsiooniga*. Magistritöö. Eesti Kunstiakadeemia

Cenoz J. (2015). *Language, Culture and Curriculum. Content-based instruction and content and language integrated learning: the same or different?*

<https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/07908318.2014.1000922>, viimati vaadatud 4.01.2022.

Coyle, D. (2006). *Content and Language Integrated Learning: Motivating Learners and Teachers*. Scottish Languages Review.

http://www.scilt.org.uk/Portals/24/Library/slr/issues/13/SLR13_Coyle.pdf, viimati vaadatud 11.01.2022.

Coyle, D., Hood, P., Marsh, D. (2010). *Content and Language Integrated Learning*. Cambridge University Press.

https://www.researchgate.net/publication/251576256_CLIL_Content_and_Language_Integrated_Learning, viimati vaadatud 26.11.2022.

David Marsh, Frigols Martín María Jesús, Peeter Mehisto, Dieter Wolff. (2011) *European Framework for CLIL teacher education*
<http://www.ecml.at/tabid/277/PublicationID/62/Default.aspx>, viimati vaadatud 5.12.2021.

Dale L., Tanner R. jt (2011). *LAK-õppest õpetajale*. <https://www.innove.ee/wp-content/uploads/2018/12/LAK-õppest-õpetajale.pdf>, viimati vaadatud 26 detsember, 2021.

Dalton-Puffer, C. (2008). *Outcomes and processes in Content and Language Integrated*

Enever J. (2011). *Early language learning in Europe*. ELLiE. British Council, 2011, https://www.researchgate.net/publication/265383696_ELLiE_Early_language_learning_in_Europe, viimati vaadatud 23.04.2023.

Learning (CLIL): current research from Europe. In: W. Delanoy & L. Volkmann (Eds.), *Future Perspectives for English Language Teaching* (pp. 139-158). Universitätsverlag Winter. https://www.academia.edu/837745/Outcomes_and_processes_in_content_and_lang

[uage_integrated_learning_CLIL_current_research_from_Europe](#) , viimati vaadatud 25.05.2021.

Dalton-Puffer, C. (2011). Content-and-Language Integrated Learning: From Practice to Principles?. *Annual Review Of Applied Linguistics*, 31,182. https://www.researchgate.net/publication/259412894_Content-and-Language_Integrated_Learning_From_Practice_to_Principles, viimati vaadatud 26.11.2022.

De Zarobe, Y. R. (2008). CLIL and Foreign Language Learning: A Longitudinal Study in the Basque Country. *International CLIL Research Journal*. <http://www.icrj.eu/11/article5.html>, viimati vaadatud 26.novembril, 2021.

Dignath-van Ewijk, C. & van der Werf, G. (2012). What teachers think about self-regulated learning: Investigating teacher beliefs and teacher behavior of enhancing students' self-regulation. *Educational Research International*, 2012, 1–10. <https://www.hindawi.com/journals/edri/2012/741713/>, viimati vaadatud 26.11.2022.

Escobar Urmeneta, C. (2019). An Introduction to Content and Language Integrated Learning (CLIL) for Teachers and Teacher Educators. *CLIL Journal of Innovation and Research in Plurilingual and Pluricultural Education*, 2(1), lk 13-14. DOI: <https://doi.org/10.5565/rev/clil.21>, viimati vaadatud 7.05.2022.

Fazio, A., Isidori, E., & Bartoll, Ó. (2015). Teaching Physical Education in English using CLIL Methodology: A Critical Perspective. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 186. 918–926. https://www.researchgate.net/publication/277964624_Teaching_Physical_Education_in_English_using_CLIL_Methodology_A_Critical_Perspective, viimati vaadatud 12.04.2022.

Flick, U. (2006). *An introduction to qualitative research*. London: Sage

Hargreaves, A. (1994). *Changing teachers, changing times: Teachers work and culture in the postmodern age*. Teachers College Press.

Haridus- ja Noorteamet (2020). *Koolieelse lasteasutuste õpetaja kompetentsimudel ja 360 kraadi tagasiside metoodika. Koostöö Haridus- ja Teadusministeeriumiga*. https://harno.ee/sites/default/files/documents/2021-02/Koolieelse%20lasteasutuse%20õpetaja%20kompetentsimudel_0.pdf, viimati vaadatud 9.12.2021.

Haridus- ja teadusministeerium (2015) *Analüüs ja ettepanekud eesti keele õppe tõhustamiseks põhikoolis*.

https://www.hm.ee/sites/default/files/analuus_ja_ettepanekud_eeesti_keelee_oppe_tohustamiseks_pohikoolis.pdf, viimati vaadatud 28.12.2021.

Haridus- ja teadusministeerium (2017). *Keelehoiakute uuring*.

<https://www.hm.ee/sites/default/files/aruanne.pdf>, viimati vaadatud 28.12.2021.

HARNO (2021). *Õpetaja kompetentsimudel*. <https://harno.ee/opetaja-kompetentsimudel>, viimati vaadatud 28.12.2021.

Hüttner, J., Dalton-Puffer, C., & Smit, U. (2013). *The Power of Beliefs: Lay Theories and Their Influence on the Implementation of CLIL Programmes*. *International Journal Of Bilingual Education And Bilingualism*, 16(3), 267-284.

https://www.researchgate.net/publication/269277341_The_power_of_beliefs_Lay_theories_and_their_influence_on_the_implementation_of_CLIL_programmes, viimati vaadatud 20.11.2021.

Innove, 2022. *Õppevara- ja meetodika*. Keelekümblus. Liitunud lasteaiad ja koolid. Haridus- ja Teadusministeerium. <https://www.hm.ee/et/uudised/kandideerimine-aasta-keelekumblusasutuse-auhinnale-avatud-1-maini>, viimati vaadatud 15.01.2023

Jaani J., Aru L. (2010) *Lõiming*. *Lõimingu võimalusi põhikooli õppekavas*. Tartu Ülikool. <https://www.hm.ee/sites/default/files/l6imingukogumik.pdf>, viimati vaadatud 8.12.2021.

Jeret E., (2016) *Lõimitud aine- ja keeleõpe ehk LAK-õpe (CLIL)*. Ajaveeb. European Commission. <https://epale.ec.europa.eu/et/blog/loimitud-aine-ja-keeleope-ehk-lak-ope-clil> viimati vaadatud 10.04.2021.

Jõgi Anna-Liisa, Aus Kati (2015). *Õppimine ja õpetamine kolmandas kooliastmes. Üldpädevused ja nende arendamine*.

https://www.researchgate.net/publication/283323239_Opipadevus, viimati vaadatud 27.12.2021.

Kalmus, V., Masso, A., Linno, M. (2015). Kvalitatiivne sisuanalüüs. K. Rootalu, V. Kalmus, A. Masso, ja T. Vihalemm (toim), *Sotsiaalse analüüsi meetodite ja metodoloogia õpibaas*, <https://sisu.ut.ee/kvalitatiivne/kvalitatiivne-sisuanalüüs>, viimati vaadatud 6.12.2022.

Kikas, E., Toomela A. (2015). *Õppimine ja õpetamine kolmandas kooliastmes. Üldpädevused ja nende arendamine*. Tallinn, Eesti Ülikoolide Kirjastus, 2015. https://www.hm.ee/sites/default/files/oppimine_ja_opetamine_3_kooliastmes.pdf, viimati vaadatud 17.03.2022.

Kutsekoda (2021). *Kutsestandardid, õpetaja tase 7.B2 kompetentsid*. <https://www.kutseregister.ee/ctrl/et/Standardid/exportPdf/10719336/>, viimati vaadatud 17.03.2022.

- Laherand, M – L. 2008. Kvalitatiivne uurimisviis. Tallinn: OÜ Infotrükk
- Lin, A. M. Y. (2016). *Language across the curriculum and CLIL in English as an Additional Language (EAL) contexts: Theory and practice*. Singapore: Springer. <https://extras.springer.com/?query=978-981-10-1800-8>, viimati vaadatud 28.11.2022.
- Lombaerts, K., Engels, N. & van Braak, J. (2009). *Determinants of teachers' recognitions of self-regulated learning practices in elementary education*. *Journal of Educational Research*, 102, 164–174. <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.3200/JOER.102.3.163-174>, viimati vaadatud 20.03.2021.
- Marsh, D. (2002). *CLIL/EMILE – The European Dimension: Actions, Trends and Foresight Potential*. Jyväskylä: UniCOM, Continuing Education Centre. https://www.ecml.at/Portals/1/resources/Articles%20and%20publications%20on%20the%20ECML/CLIL_EMILE.pdf, viimati vaadatud 7.04.2021.
- Marsh D., Mehisto P., Wolff D, Maria Jesus Frigols Martin (2011). European Framework for CLIL Teacher Education. *A framework for the professional development of CLIL teachers*. 2011. (lk 5-18) <https://www.ecml.at/Portals/1/documents/ECML-resources/CLIL-EN.pdf?ver=2018-03-21-153925-563>, viimati vaadatud 13.04.2023
- Masso, A., Soll, M. (2014). *Change in Language of Instruction in Russian Medium Schools: Multilevel Analysis of Attitudes and Language Proficiency*. *Journal of Baltic Studies*, <http://dx.doi.org/10.1080/01629778.2014.937818>, viimati vaadatud 19.04.2021.
- Masso, A.; Kello, K.; Djačkova, S. (2011). *Vähemuste haridus keele- ja lõimumispoliitika kontekstis*. M.Lauristin (Toim.). *Eesti Inimarengu Aruanne 2010 / 2011. Inimarengu Balti rajad: muutuste kaks aastakümnet*. AS Eesti Ajalehed.
- Mehisto P., Marsh D. jt.(2010) *Lõimitud aine- ja keeleõpe*. Tallinn 2010. https://www.integratsioon.ee/sites/default/files/216_LAK_raamat.pdf viimati vaadatud 10.04.2021.
- Mehisto, P. (2008). *CLIL Counterweights: Recognising and Decreasing Disjuncture in CLIL*. *International CLIL Research Journal*. 93–119. <http://www.icrj.eu/11/article8.html>, viimati vaadatud 15..03.2021.
- Mehisto, P., & Asser, H. (2007). *Stakeholder Perspectives: CLIL Programme Management in Estonia*. *International Journal Of Bilingual Education And Bilingualism*, 683- 701. <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.2167/beb466.0>, viimati vaadatud 28.11.2021.
- Mehisto, P., Wolff, D., Martin, M. J. F., & Marsh, D. (2012). *European framework for CLIL*. <https://www.ecml.at/Resources/ECMLresources/tabid/277/ID/35/language/en->

[GB/Default.aspx](#), viimati vaadatud 28.11.2021.

Metslang, H., Kibar, T., Kitsnik, M., Koržel, J., Krall, I., Zabrodskaja, A. (2013). *Kakskeelne õpe vene õppekeelega koolis. Uuringu lõpparuanne. Tallinn: Tallinna Ülikool.* http://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/40937/Kakskeelne_ope_vene_oppekeelega_koolis.pdf?sequence=1, viimati vaadatud 13.04.2021.

Muldma M., Nõmm E. (2011). *Õppimine ja õpetamine mitmekultuurilises õpikeskkonnas.* http://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/40601/Archimedes_opikeskkond.pdf, viimati vaadatud 26.12.2021.

Naves, T. (2009). *Effective Content and Language Integrated Learning (CLIL) Programmes.* Ruiz de Zarobe, Y. (Toim), Catalán, R.M.J. (Toim), *Content and Language Integrated Learning: Evidence from Research in Europe.* Bristol: Multilingual Matters. P. Bertaux, C.M. Coonan, M.J.Frigols-Martín, P. Mehisto (2010). The CLIL Teacher's Competences Grid. http://tplusm.net/CLIL_Competerences_Grid_31.12.09.pdf, viimati vaadatud 3.11.2022.

Peichang He & Angel M. Y. Lin (2018). *Becoming a "language-aware" content teacher. Content and language integrated learning (CLIL) teacher professional development as a collaborative, dynamic, and dialogic process.* <https://www.jbe-platform.com/content/journals/10.1075/jicb.17009.he>, viimati vaadatud 4.01.2022.

Pinner, R. (2013). Authenticity and CLIL: Examining Authenticity from an International CLIL Perspective. *International CLIL Research Journal.* 44–54. https://www.researchgate.net/publication/281832838_Authenticity_and_CLIL_Examining_authenticity_from_an_international_CLIL_perspective, viimati vaadatud 26.11.2022.

Pladevall-Ballester, E. (2015). Exploring primary school CLIL perceptions in Catalonia: students', teachers' and parents' opinions and expectations. *International Journal of Bilingual Education and Bilingualism*, 18(1). 45–59. <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/13670050.2013.874972>,

Rannut M., Raik K. (2016). *Подготовка студентов педагогических вузов к интегрированному преподаванию предмета и языка. Estoian Development Cooperation.* Tartu Ülikool Narva kolledž 2016. <https://www.digar.ee/viewer/ru/nlib-digar:297812/265903/page/13>, viimati vaadatud 26.11.2022.

Riigi Teataja (2011). *Põhikooli Riiklik õppekava. 2. jagu Õppe- ja kasvatusesmärgid, § 4. Pädevused*, RT I, 14.01.2011, 1. <https://www.riigiteataja.ee/akt/129082014020>, viimati vaadatud 9.12.2021.

Rämmer A. (2014). Valimi moodustamine. <https://samm.ut.ee/valimid>, viimati vaadatud 7.12.22.

Várkuti, A. (2010). *Linguistic Benefits of the CLIL Approach: Measuring Linguistic Competences*. *International CLIL Research Journal*. <http://www.icrj.eu/13/article7.html>, viimati vaadatud 13.05.2022 .

Vilkanciene L. (2017). *CLIL Teacher Competences and Attitudes*.

https://www.researchgate.net/publication/323089633_CLIL_Teacher_Competerences_and_Attitudes, viimati vaadatud 18.03.2021.

Wiseman J. (2018). *What is Content and Language Integrated Learning?*

<https://www.english.com/blog/content-and-language-integrated-learning/>, viimati vaadatud 21.02.2021.

LISAD

Lisa 1. Küsimustik

Lugupeetud õpetaja!

Mina olen Tartu Ülikooli Narva kolledži viienda kursuse üliõpilane Kseniya Lobalina ning uurin lõimitud aine- ja keeleõppe (LAK-õppe) õpetaja kujunemist. Üks minu magistritöö eesmärkidest on välja selgitada, millised teadmised, oskused ja hoiakud vajab õpetaja selleks, et rakendada LAK-õpet. Teie kui tegevõpetaja arvamuse teada saamine on tähtis osa minu tööst, seega palun Teid vastata allpool toodud küsimustele.

Küsitlus on anonüümne ja vastused kasutatakse ainult magistritöö kirjutamisel. Küsimustele vastamine võtab kuni 20 minutit aega. Tänan ette koostöö eest. Olen Teile tänulik, kui saate vastata hiljemalt 30. märtsiks.

1. Millises kooliastmes õpetate aineid eesti keeles?

- I kooliaste – 1.-3- klass
- II kooliaste – 4.-6. klass
- II kooliaste – 7.-9. klass
- Gümnaasium

2. Milliseid aineid õpetate eesti keeles?

3. Palun järjestage kahanemise järjekorras antud õpetaja oskused LAK-õppe metoodika kasutamisel (kus 4 on kõige suurema ja 1 kõige väiksema tähtsusega)

	1	2	3	4
Oskus töötada koostöös nii kolleegide kui ka vanematega õpilaste huvides				
Eesti keele valdamine ja õige kasutus oskus				

Oskus motiveerida õpilasi ja kaasata neid töösse				
Oskus planeerida tundi				

4. Palun märkige, kas olete järgmiste väidetega nõus või mitte
- LAK-õppe kasutamisel kasutab õpetaja süstemaatiliselt uusi meetodika õppimise parandamiseks
 - LAK-õppe meetodika kasutamisel õpetaja peab kasutama IT tehnoloogiat ning omandama digipädevusi.
 - Õpetaja loeb uusi LAK-õppe ja pedagoogika teemalisi artikleid ja raamatuid
 - Õpetaja pidevalt osaleb erialastel LAK-õppe täienduskoolitustel
 - Õpetaja käitumine mõjutab klassikliimat ja õpilaste edu saavutamise võimalusi
5. Milliseid teadmisi LAK-õppe meetodika rakendamisel peate oma töös kõige tähtsamaks?

6. Järgnevalt on toodud rida väiteid, mis kirjeldavad õpetaja tööd lastega. Hinnake palun, mil määral väidetes kirjeldatud õpetaja iseloomustab ka Teie käitumist, mil määral on see „Teie moodi“.
- Õpetaja arvestab riikliku ja kooli õppekava eesmärkidega ning kohandab õppe- ja kasvatustegevuste läbiviimisel ülesandeid vastavalt laste teadmistele.
 - Õpetaja püüab igapäevaselt kõik õppe- ja kasvatustegevused omavahel lõimida.
 - Õpetaja teab LAK-õppe eesmärgi ning peab kinni neist tunnikava tegemisel ja tunni eesmärgistamisel.
 - Õpetaja koostab tunnikava lähtudes sisu, keele ja õppimisoskuste lõimimisest.
 - Õpetaja kasutab sihtkeelt järgmisteks tegevusteks: rühma juhtimine, aja planeerimine, klassiruumi müra juhtimine, juhiste andmine, ühistöö juhtimine, suhtlemise tõhustamine jt.

- Õpetaja kasutab keelt mõistvalt ehk oskab valida keele tooni, hääle tugevust ja kõneregistreid.
- Õpetaja otsib ja alla laadida lisa materjali tunnis kasutamiseks.

7. Nimetage LAK-õppe eesmärged lähtudes teie praktilistest teadmistest

8. Milliseid teadmisi ja oskusi vajab tunni planeerimiseks ?

- Oskab kavandada ülesandeid, mis toetavad kavandatud õpitulemusi
- Oskab kujundada ülesandeid, mis kaasavad õpilasi kasutades mitu õpistiili
- Oskab leida ja kohandada autentset materjali, mis vastab õpilaste huvidele ja õppimisvajadustele
- Oskab turvaliselt ja tõhusalt tuvastada ja kasutada õpikeskkondi, mis asuvad väljaspool klassiruumi asuvaid
- Oskab valida, kujundada ja mõistlikult kasutada visuaalseid, auditoorseid ja multimodaalseid tugimaterjale ning reaalsusi
- Oskab analüüsida sisu keelevajaduste seisukohalt
- Oskab luua läbivaid teemasid ja nendega seotud tegevusi koostöös kolleegidega

9. Mille abil õpetate õpilastele sihtkeelt ?

- Õpikud, töövihikud
- Digivahendid (video, audio jne)
- Rääkivad seinad
- Muu

10. Kellega Teie teete koostööd õppijate õppeedukuse parandamiseks ?

- Lapsevanemad
- Kolleegid
- Juhtkond

11. Milliseid oma oskusi või teadmisi tahaksite arendada ehk millest tunnete puudust oma töö tegemisel?

Lisa 2. Õppekava „klassiõpetaja mitmekeelses koolis“ analüüs

The CLIL Teacher Competence Grid üldpädevused	“Klassiõpetaja mitmekeelses koolis” Õppekava üldeesmärgid ja õpiväljundid	Analüüs ja järeldus
<p>OSKUSED</p> <p>Integreeritud õpe:</p> <ul style="list-style-type: none"> · koostab tunnikava toetades sisu, keele ja õppimisoskuste LAK lähenemisviisist. · suunab õpilasi keskendumisele sisule, keelele, õpioskustele ja kriitilisele mõtlemisele ·oskab toetada keeleõpet sisutundides ·oskab toetada keeletundides sisuõpet ning oskab integreerida mitme õppeaine ja teadusvaldkonna sisu. ·oskab kavandada planeeritud õpitulemusi toetavaid ülesandeid, mis hõlmavad õpilasi kasutades mitut õpistiili · oskab leida ja kohandada autentset materjali ·oskab toetada individuaalset ja diferentseeritud õppimist ·oskab seostada tegevuskava LAK-õppega vastavalt haridusametuste nõuetele <p>Keskkonna loomine:</p> <ul style="list-style-type: none"> · oskab turvaliselt ja tõhusalt tuvastada ja kasutada väljaspool klassiruumi asuvaid õpikeskkondi, oskab valida, kujundada ja mõistlikult kasutada visuaalseid, 	<p>ÜLDEESMÄRGID</p> <ul style="list-style-type: none"> · õpetaja on mitmekülgne · õpetajal on tervislik maailmapilt · kujundab õpilastele soodsa keskkonna õppimiseks ja arendamiseks · on võimeline õpetada kuni 6nda klassi enamiku õppeaineid <p>ÕPIVÄLJUNDID</p> <p>Õppekava läbinud üliõpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1)töötab klassiõpetajana ja õpetab 1.- 6. klassis enamikku õppeaineid 2)töötab õpetajana vastavalt omandatud lisaerialale 3) oskab planeerida ja korraldada õppetööd, lähtudes riiklikust õppekavast; 4) oskab valida ja põhjendada õppe eesmärgile, õppijate eale ja võimetele sobivaid rühmapõhiseid ja individuaalseid õppemetoodikat ja vorme; 5) omab teadmisi psühholoogiast ja pedagoogikast ning oskab neid rakendada koolipraktikas; 	<p>ANALÜÜS</p> <p>Tartu Ülikool Narva kolledž määrab õppekavas „klassiõpetaja mitmekeelses koolis“ eesmägi valmistada ette mitmekülgseid klassiõpetajaid, teadmistega ja oskustega kujundama õppimiseks ja õpilase arenguks soodsa keskkonna. Eesmärk lähtub CLIL dokumendist tulevaste õpetajate oskuste ja teadmiste puhul, kuid ei ole määratud hoiakute arendamine ehk IT-tehnoloogia kasutamine ja pideva õpetaja arenemine. Soodsa keskkonna arenemine, mida nõutakse tulevaste õpetajatelt, võiks kirjeldada lahtiselt.</p> <p>Õpiväljundites kirjeldatakse oodatavaid tulemusi kolledži lõpetamise hetkeks. Narva Kolledž eeldab, et lõpetades antud õpeasutuse õpilane on võimeline töötama klassiõpetajana ja õpetama 1.- 6. klassis enamikku õppeaineid ning töötama õpetajana vastavalt omandatud lisaerialale. Antud eesmärk vastab CLIL dokumendi õpetaja oskuste valdkonda, kus õpetaja oskab toetada keeletundides sisuõpet ning oskab integreerida mitme õppeaine ja teadusvaldkonna sisu. Samas tuleviku õpetajaid õpetatakse kolledžis planeerida ja korraldada</p>

<p>auditoorseid ja multimodaalseid tugimaterjale ning reaalsusi</p> <ul style="list-style-type: none"> · oskab luua rahustava ja rikastava õpikeskkonna <p>Koostöö:</p> <ul style="list-style-type: none"> · oskab koostöös kolleegidega luua läbivaid teemasid ja nendega seotud tegevusi, jagab oskusi ning analüüsida õppija vajadusi, oskab kaasõpetajatele väljendada oma erialaseid muresid ja vajadusi · oskab teha koostööd koolijuhtide, haridusasutuste ja teiste otsustajatega · juhendab vanemaid hariduse protsessi oma lapse aitamiseks ja toetamiseks ning oskab rõhutada tähelepanu nõrka kohtadele. · oskab suhelda iga õpilasega isiklikult ning usub iga õpilase õppimisvõimesse ja väldib õpilaste sildistamist, austab mitmekesisust · oskab kaasata HEV õpilasi ning oskab kohandada materjale ja strateegiaid õpilaste vajadustega. <p>Keele kasutamine:</p> <ul style="list-style-type: none"> · oskab kohandada keelt sotsiaalselt ja akadeemiliselt suhtlusregistri vastavalt antud konteksti nõuetele · oskab kasutada sihtkeelt järgmisteks tegevusteks: rühma juhtimine, aja planeerimine, klassiruumi müra juhtimine, juhiste 	<p>6) oskab valida sobilikke didaktilisi materjale ja õppevahendeid vastavalt tunni eesmärgile ning neid iseseisvalt välja töötada;</p> <p>7) tunneb ja mõistab koolikorraldust, oskab töötada kooli dokumentidega;</p> <p>8) oskab ennast analüüsida ning kutseoskusi arendada;</p> <p>9) oskab kirjutada ja analüüsida pedagoogikaalaseid teadustöid;</p> <p>10) valdab eesti keelt C1 tasemel ja võõrkeelt B2 tasemel.</p>	<p>õppetööd, lähtudes riiklikust õppekavast, mis ka on õpetaja oskuste üks peamistest nõudmistest CLIL dokumendi järgi. The CLIL Teacher Competence Grid dokumendi oskustes on kajastatud oskus toetada individuaalset ja diferentseeritud õppimist ning ka Tartu Ülikooli Narva Kolledži mitmekeelsete õpetajate õppekavas on määratud antud oskus kolmanda punktina oodatavate tulemustena, mis tähendab õpiväljundite koostamisel CLIL dokumendi arvestamist. Narva kolledž kaasab oma õppekavasse psühholoogia ja pedagoogika õppe ning sellest tulenevalt ootab ta võimalust neid teadmisi koolipraktikas rakendada. CLIL dokumendi hoiakute osa mõistab õpetajate hoiakute all pidev arenemine erinevates valdkondades ning uute teadmiste rakendamine oma töös. Psühholoogia on ka üks vajalikkest valdkondades, mis hõlmab nii oskuste kui ka teadmise õiget kasutamist. Narva kolledžis õpetatakse tulevaid õpetajaid kasutada didaktilisi materjale ja kohandama neid vastavalt tunni eesmärkidele, mida ka nõutakse CLIL dokumendi aluselt vastavalt õpetaja teadmisega ja oskustele. Õpekava määrab oskust dokumentidega töötlemist ja koolikorralduse mõtte arusaamist, mis on õpetajale vajalik teadmine kvaliteetse töö täitmisel. Oskus analüüsida ennast ja teisi võimaldab õpetajal alati kinni hoidma enda hoiakutest ja eesmärkidest ning lähtudes</p>
---	---	--

<p>andmine, ühistöö juhtimine, suhtlemise tõhustamine jt.</p> <ul style="list-style-type: none"> · kasutab keelt mõistvalt ehk oskab valida keele tooni, hääletugevust ja kõneregistreid. <p>HOIAKUD</p> <p>Metoodika kasutamine:</p> <ul style="list-style-type: none"> · kasutab oma töös LAK-õppe metoodikat, teab selle mõte ja eesmärki · oskab kasutada metoodikat efektiivselt õpetamis mõttes <p>Pidev arenemine:</p> <ul style="list-style-type: none"> · süstemaatiline töötamine uute tehnikate rakendamise ja õpetamise täiustamise nimel · uute materjalide ja meedia katsetamine · regulaarne isikliku tööalase arengu vajaduste hindamine · teadmiste värskendamine, lugedes uusi LAK-õppe ja pedagoogika teemalisi artikleid ja raamatuid · osalemine pidevatel erialastel täienduskursustel, osalemine piirkondlikel, riiklikel või rahvusvahelistel LAK-õppe võrgustikel ja/või konverentsidel. <p>IT tehnoloogia kasutamine ning digipädevuste omandamine:</p> <ul style="list-style-type: none"> · oskab otsida ja alla laadida autentset materjali klassiruumis kasutamiseks · saab aidata õpilastel arendada meediapädevust · oskab suunata õpilasi kasutama nende jaoks uutel 		<p>nendest viia läbi vigade parandus tööd enda üle. Sellist osavust õpetatakse ka Tartu Ülikooli Narva Kolledžis, mis ka kajastub õpetajate hoiakute ja oskustega CLIL vaatel. LAK-õpe põhimõtte on õpetada aineid võõrkeeles ning selleks õpetaja peab valdama keele sellel tasemel, et edastada teadmisi arusaadavalt ja korrektselt. Selleks Narva Kolledž pakub võimaluse õppida eesti keelt C1 tasemel ja võõrkeelt B2 tasemel.</p> <p>JÄRELDUSED</p> <p>Algselt viisin läbi töö kolme kompetentside väljaselgitamiseks: oskused, teadmised ja hoiakud õppekava „klassiõpetaja mitmekeelses koolis“ ja CLIL dokumendi edasiseks analüüsiks. Pärast õppekava „klassiõpetaja mitmekeelses koolis“ CLIL dokumendile vastavuse analüüsimist võin järeldada, et selle õppekava programmi lõpetanud õpilane omandab oskused, teadmised ja hoiakud edasiseks tööks haridusasutuses klassiõpetajana ja vastavalt valitud ainesuunda õpetajana. Õppekava „klassiõpetaja mitmekeelses koolis“ eesmärk, mis on õpetada Narva kolledži üliõpilasele mitmekülgseid õppe- ja õpetusoskusi 1.-6. klassi õpilastele, vastavad CLIL dokumendi nõudele. Õppekava „klassiõpetaja mitmekeelses koolis“ koostamisel võttis Narva kolledž arvesse analoogseid</p>
---	--	---

<p>ja õppimist tõhustavatel viisidel</p> <ul style="list-style-type: none"> · oskab juhendada õpilasi hoidma sobivat tasakaalu elektroonilise ja mitteelektronilise kasutamise vahel · oskab sõnastada IT kasutamisega seotud eetilisi ja ohutusprobleeme. <p>TEADMISED</p> <p>LAK-õpe:</p> <ul style="list-style-type: none"> · teab LAK-õppe lähenemisviisi põhielemente · mõistab LAK-õppe metoodika eeliseid ning oskab kirjeldada levinud väärarusaamu LAK-õppe kohta · oskab kirjeldada riiklikku LAK-õppe metoodika poliitikat · oskab toetuda teiste kogemustele · oskab määratleda viise, kuidas tagada metoodika eesmärkide tasakaalustatud täitmine ning tuvastab kontekstiga kõige paremini sobivat LAK-õppe tüüpi. <p>Kultuuriteadlikkus:</p> <ul style="list-style-type: none"> · oskab valida ja kohendada autentset materjali erinevatest piirkondadest või riikidest · oskab sõnastada LAK-õppega seotuid peamisi kultuuri parameetreid · suunab õpilasi kultuuriteadlikkuse arendamisel · tõstab õppijates uudishimu LAK-õppega seotud kultuuri(de) vastu 		<p>nõudeid tulevastele õpetajatele nagu CLIL dokumendis ehk oskused integreeritud õppes, hariduskeskkonna loomises, koostöös koolimeeskonna ja õpilastega ning keele kasutamises õppeprotsessis; teadmised LAK-õppe metoodikas, kultuuri integreerimises ning õpetöö planeerimises; hoiakud metoodika kasutamises, teadmiste arenemises ja uuemate tehnoloogiate kasutamises. LAK-õppe õpetamismetoodika mõtte LAK-õppe õpetajate pädevuste raamistiku järgi on oskus õpetada õpeaineid teises keeles, antud juhul eesti keel. Eesti keele teadmised peavad vastama taseme C1 nõuetele, mille omandamise võimalust võib saada Narva kolledžis. Tartu Ülikooli Narva kolledži õppekava „klassiõpetaja mitmekeelses koolis“ läbinud vilistlased, kes omandasid kõik vajalikud pädevused ja eesti keele kategooria vastava tasemele on võimelised õpetada LAK-õppe metoodika järgi põhikooli haridusasutuses.</p>
---	--	--

<ul style="list-style-type: none"> · aitatab õpilastel väljuda pealiskaudsetest kultuuri stereotüüpidest · toetab virtuaalseid või füüsilisi vahetus teiste piirkondade/riikide õpilastega <p>Planeerimis teadmised:</p> <ul style="list-style-type: none"> · kohandab autentset materjali, mis vastab õpilaste huvidele ja õppimisvajadustele · valib, kujundab ja mõistab teadlikult kasutades visuaalseid, auditoorseid ja multimodaalseid tugimaterjale ning reaalsusi · analüüsib sisu keelevajaduste seisukohalt ning koostöös kolleegidega loob läbivaid teemasid ja nendega seotud tegevusi. · teab riikliku õppekava eesmäärke ja kasutab seda oma tegevusplaani koostamisel. 		
---	--	--

Lisa 3. Õppekava „Koolieelse lasteasutuse õpetaja mitmekeelses õppekeskkonnas“

<p>The CLIL Teacher Competence Grid Üldpädevused</p>	<p>“ Koolieelse lasteasutuse õpetaja mitmekeelses õppekeskkonnas ” Õppekava üldeesmärgid ja õpiväljundid</p>	<p>Analüüs ja järeldused</p>
<p>OSKUSED</p> <p>Integreeritud õpe:</p> <ul style="list-style-type: none"> · koostab tunnikava toetades sisu, keele ja õppimisoskuste LAK lähenemisviisist. · suunab õpilasi keskenduma sisule, keelele, õpioskustele ja kriitilisele mõtlemisele · oskab toetada keeleõpet sisutundides · oskab toetada keeletundides sisuõpet ning oskab integreerida mitme õppeaine ja teadmusvaldkonna sisu. · oskab kavandada planeeritud õpitulemusi toetavaid ülesandeid, mis hõlmavad õpilasi kasutades mitut õpistiili · oskab leida ja kohandada autentset materjali · oskab toetada individuaalset ja diferentseeritud õppimist · oskab seostada tegevuskava LAK-õppega vastavalt haridusasutuste nõuetele <p>Keskkonna loomine:</p> <ul style="list-style-type: none"> · oskab turvaliselt ja tõhusalt tuvastada ja kasutada väljaspool klassiruumi asuvaid õpikeskkondi, oskab valida, kujundada ja 	<p>ÜLDEESMÄRGID</p> <ul style="list-style-type: none"> · õpetaja omab mitmekülgeid teadmisi ja oskusi · kujundab laste arenguks soodsa keskkonda · kujundab lastes esmased õppimis- ja tööharjumused · kasutab laste aktiivsust vallandavaid meetodikat <p>ÕPIVÄLJUNDID</p> <p>Õppekava läbinud üliõpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) omab terviklikku ülevaadet lapse arengust ja tema käitumist mõjutavatest teguritest, sh oskab märgata lapse erivajadusi ning nendega arvestada; 2) kavandab õppe- ja kasvatustegevust tõenduspõhiselt arvestades kaasaegse õpikeskkonna võimalusi, lõimingu põhimõtteid ja turvalisust, ühendades oma teoreetilisi teadmisi praktiliste oskustega; 3) tunneb koolieelse lasteasutuse riiklikku 	<p>ANALÜÜS</p> <p>Tartu Ülikooli Narva „kolledži koolieelse lasteasutuse õpetaja“ õppekavas üldeesmärk on arendada tuleviku õpetajates mitmekülgset teadmiste kui ka oskuste suhtes, mis vastab CLIL dokumendi oskuste ja teadmiste valdkonnade sisus. Õppekava määrab, et tulevane õpetaja on võimeline kujundada õpilaste arenguks soodsa keskkonda, mis on ka välja toodud The CLIL Teacher Competence Grid üldpädevusete dokumendis oskuste osas keskkonna loomise all. Narva kolledži koolieelse õpetaja õppekavas tudengid õppivad kujundama õppimis- ja tööharjumused ning kasutama laste aktiivsust vallandavaid meetodikat, mis CLIL dokumendis on määratud kui oskus integreerida õppeaine sisu ning oskus toetada individuaalset õppimist, ehk teha õppimist huvitavalt ja kohandada vastavalt vanusele ja keskkonnale.</p> <p>Õpiväljundis on välja toodud oodatud üliõpilaste tulemused peale õppekava läbimist. Narva kolledž ootab tulevastest õpetajatest oskus teha tervislikku ülevaadet lapse arengust ja tema</p>

<p>mõistlikult kasutada visuaalseid, auditoorseid ja multimodaalseid tugimaterjale ning reaalsusi</p> <ul style="list-style-type: none"> · oskab luua rahustava ja rikastava õpikeskkonna <p>Koostöö:</p> <ul style="list-style-type: none"> · oskab koostöös kolleegidega luua läbivaid teemasid ja nendega seotud tegevusi, jagab oskusi ning analüüsida õppija vajadusi, oskab kaasõpetajatele väljendada oma erialaseid muresid ja vajadusi · oskab teha koostööd koolijuhtide, haridusasutuste ja teiste otsustajatega · juhendab vanemaid hariduse protsessi oma lapse aitamiseks ja toetamiseks ning oskab rõhutada tähelepanu nõrka kohtadele. · oskab suhelda iga õpilasega isiklikult ning usub iga õpilase õppimisvõimesse ja väldib õpilaste sidistamist, austab mitmekesisust · oskab kaasata HEV õpilasi ning oskab kohandada materjale ja strateegiaid õpilaste vajadustega. <p>Keele kasutamine:</p> <ul style="list-style-type: none"> · oskab kohandada keelt sotsiaalselt ja akadeemiliselt suhtlusregistri vastavalt antud konteksti nõuetele · oskab kasutada sihtkeelt järgmisteks tegevusteks: rühma juhtimine, aja 	<p>õppekava, sellest lähtuvalt arendab ja rakendab õppeasutuse õppekava;</p> <p>4) kujundab õpikeskkonna arvestades kultuurilise mitmekesisusega;</p> <p>5) teeb koostööd kolleegide, lastevanemate ja laiema üldsusega valides sobivad koostöövormid;</p> <p>6) toetudes eneseanalüüsile kavandab professionaalset arengut;</p> <p>7) kavandab ja teostab uurimistöö;</p> <p>8) mõtestab oma tegevust koolieelses lasteasutuses ja lähtub erialases tegevuses õpetaja kutse-etikast;</p> <p>9) väljendab end korrektses eesti keeles ja oskab suhelda inglise keeles.</p>	<p>käitumist mõjutavaid tegureid ning oskus märgata lapse erivajadusi ja ka arvestama nendega. CLIL dokumendis on määratud oskuste pädevustes koostöö alapunktis - oskus kaasata HEV õpilasi ning kohandada materjali ja õppimisstrateegiad õpilaste vajadustega, kuid mitte teha õpilase tervisliku ülevaadet, kuna õpetaja pole tervishoiutöötaja ning sellist kompetentsi temal pole. Oskus kavandada kaasaegseid õpetaja kasvatustegevusi õpilastele on kooskõlastatav CLIL dokumendi õpetaja hoiakutega, mis sisaldab õpetaja pideva arenemist, mis tähendab olla kaasaegne ja osata kasutada tegevustest IT-tehnoloogiaid, teha õppeprotsessi huvitavamaks ja õpilastele lähedaseks. Tartu Ülikooli Narva kolledži järgi tulevane õpetaja peab oskama ka lõimida oma õppeprotsessi, mis tähendab CLIL dokumendi järgi oskus integreerida mitme õppeaine ja teadmusvaldkonna sisu. The CLIL Teacher Competence Grid oskuste alla kuulub oskus seostada riikliku õppekava ja LAK-õppe meetodikat, mis on ka määratud kolledži õppeväljundites teadmiste valdkonnas nagu riikliku õppekava eesmäärke teadmine ja kasutamine seda oma tegevusplaani koostamisel. Narva kolledž arendab tulevastes õpetajates kultuuri tähtsuse arusaam nii sihtkeele kui ka õpilase emakeele kultuuri tähtsusest ja oskust seda tähtsust üliõpilastele edasi anda, mis on ka nähtuda</p>
--	--	--

<p>planeerimine, klassiruumi müra juhtimine, juhiste andmine, ühistöö juhtimine, suhtlemise tõhustamine jt.</p> <ul style="list-style-type: none"> · kasutab keelt mõistvalt ehk oskab valida keele tooni, hääletugevust ja kõneregistreid. <p>HOIAKUD</p> <p>Metoodika kasutamine:</p> <ul style="list-style-type: none"> · kasutab oma töös LAK-õppe metoodikat, teab selle mõte ja eesmärki · oskab kasutada metoodikat efektiivselt õpetamis mõttes <p>Pidev arenemine:</p> <ul style="list-style-type: none"> · süstemaatiline töötamine uute tehnikate rakendamise ja õpetamise täiustamise nimel · uute materjalide ja meedia katsetamine · regulaarne isikliku tööalase arengu vajaduste hindamine · teadmiste värskendamine, lugedes uusi LAK-õppe ja pedagoogika teemalisi artikleid ja raamatuid · osalemine pidevatel erialastel täienduskursustel, osalemine piirkondlikel, riiklikel või rahvusvahelistel LAK-õppe võrgustikel ja/või konverentsidel. <p>IT tehnoloogia kasutamine ning digipädevuste omandamine:</p> <ul style="list-style-type: none"> · oskab otsida ja alla laadida autentset materjali klassiruumis kasutamiseks 		<p>CLIL dokumendi järgi teadmiste pädevustes kultuuriteadlikkuse all. Koostöö kolleegidega, lastevanematega ja laiema üldsusega valides sobivad koostöövormid on määratud nii Narva kolledži õpiväljundites kui ka The CLIL Teacher Competence Grid dokumendis oskuste pädevuste koostöö alapunkti all.</p> <p>Tartu ülikool Narva kolledž määrab õpeväljundis ka professionaalset arengut, mis CLIL dokumendis mõistetakse nagu pidevad arenemist täiendkoolituste, konverentsi ja eneseanalüüsi raames. Enesearenemise alla kuulub ka kavandamine ja uurimistöode tegemine. Planeerimis oskustesse, mis on teadmiste pädevus kuulub õppeväljund „lähtub erialases tegevuses õpetaja kutse-eetikast“, mis tähendab õpetaja lähtub omandatud pädevustest. Keele tase ja kasutamine on peamine eesmärk keeleõppes, mis on nii õpeväljundis viimase punktina toodud välja kui ka on olemas CLIL dokumendis oskuste pädevustes keele kasutamise all ehk õpetaja väljendab end korrektses eesti keeles ja jälgib tooni ja oskab kasutada sihtkeelt õppimises.</p> <p>JÄRELDUSED</p> <p>Peale õppekava „Koolieelse lasteasutuse õpetaja mitmekeelses õppekeskkonnas“ ja CLIL dokumendi töötlemist ja kolme kompetentside</p>
--	--	--

<ul style="list-style-type: none"> · saab aidata õpilastel arendada meediapädevust · oskab suunata õpilasi kasutama nende jaoks uutel ja õppimist tõhustavatel viisidel · oskab juhendada õpilasi hoidma sobivat tasakaalu elektroonilise ja mitteelektronilise kasutamise vahel · oskab sõnastada IT kasutamise seotud eetilisi ja ohutusprobleeme <p>TEADMISED</p> <p>LAK-õpe:</p> <ul style="list-style-type: none"> · teab LAK-õppe lähenemisviisi põhielemente · mõistab LAK-õppe metoodika eeliseid ning oskab kirjeldada levinud väärarusaamu LAK-õppe kohta · oskab kirjeldada riiklikku LAK-õppe metoodika poliitikat · oskab toetuda teiste kogemustele · oskab määratleda viise, kuidas tagada metoodika eesmärkide tasakaalustatud täitmine ning tuvastab kontekstiga kõige paremini sobivat LAK-õppe tüüpi. <p>Kultuuriteadlikkus:</p> <ul style="list-style-type: none"> · oskab valida ja kohandada autentset materjali erinevatest piirkondadest või riikidest · oskab sõnastada LAK-õppega seotuid peamisi kultuuriparameetreid · suunab õpilasi kultuuriteadlikkuse arendamisel 		<p>väljaselgitamist: oskused, teadmised ja hoiakud, olen viinud läbi õppekava ja CLIL dokumendi analüüsi. Narva kolledž õppekava “ Koolieelse lasteasutuse õpetaja mitmekeelses õppekeskkonnas ” eesmärk on ette valmistada mitmekülgset spetsialisti, kes on võimeline kujundada soodsa õppimiseks ja laste arenemiseks keskkonda. Õppekava analüüsis võin järeldada, et üliõpilane lõpetades Narva kolledži õppekava „Koolieelse lasteasutuse õpetaja mitmekeelses õppekeskkonnas“ omandab teadmisi, oskusi ja hoiakuid vastavalt CLIL dokumendile, mis kuuluvad õppeprotsessi läbiviimise aluseks. Kõik vajalikud tulevasele koolieelse õpetajale kompetentsid, mida määrab CLIL dokument olid arvestatud õppekavas „Koolieelse lasteasutuse õpetaja mitmekeelses õppekeskkonnas“. Seal hulga kaasaegsus, pideva enesearengu ja digivahendite kasutamise hoiakud, oskus kaasata HEV-lapsi õppimisprotsessi ning kavandada materjali vastavalt vanusele ja vajadustele, oskus planeerida tegevusi, kultuuri teadmist ja seda integreerimine tegevustesse ning keele teadmine ja selle kasutamine. Lõpetades Tartu Ülikooli Narva kolledži üliõpilane on võimeline õpetada eelkooli lapsi vastavalt CLIL dokumendi määratud vaatele.</p>
--	--	---

<ul style="list-style-type: none"> · tõstab õppijates uudishimu LAK-õppega seotud kultuuri(de) vastu · aitab õpilastel väljuda pealiskaudsetest kultuuristereotüüpidest · toetab virtuaalseid või füüsilisi vahetusi teiste piirkondade/riikide õpilastega <p>Planeerimis teadmised:</p> <ul style="list-style-type: none"> · kohandab autentset materjali, mis vastab õpilaste huvidele ja õppimisvajadustele · valib, kujundab ja mõistab teadlikult kasutades visuaalseid, auditoorseid ja multimodaalseid tugimaterjale ning reaalsusi · analüüsib sisu keelevajaduste seisukohalt ning koostöös kolleegidega loob läbivaid teemasid ja nendega seotud tegevusi. · teab riikliku õppekava eesmäärke ja kasutab seda oma tegevusplaani koostamisel. 		
--	--	--

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Kseniya Lobalina,

annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose „Lõimitud aine- ja keeleõppe õpetaja pädevused“ , mille juhendaja on Anna Golubeva, reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.

Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 4.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.

Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.

Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Kseniya Lobalina

14.05.2023